

Dê roj hilê

Xelîl Duhokî

2014

Weşanxane ya Lîs. Diyarbekir
Çapa yekem: Gulana 2014
ISBN: 978-605-4497-98-0

Dê roj hilê

"Hemî tariya cîhanê, nikare ronahiya fenerekê biveşêre."

Dîsan bi tinê!

Ev zîndane hind biçûk in, du girtî bi hev ra naçine...

Te divê, lê ew nakinê.

Her ji duhî êvarî, ne te xwarin xwariye û ne av bi lêvên te ketiye. Nîvro ye, zîndan germ e û dukêl ji te diçe. Îro tu nebirine lêdan û eşkenceyê, lê nêzik bûye.

Bo ditirsî? Eve ne cara êkê ye te didine ber karebê; sernişîv dihelawîsin û qopkên cixara li ser laşê te divemirînin. Tevaya cûrên ezyetê, yên ku te di berê da dîtî û ji hevala bihîstin, hêştan bi kar neanî. Bi pankê ve kirin, heta situyî di nav pîsatiya zîndanê de hiştin û kirêt kirin... Dibe mîna hercar te bidine ber qamçiya. Welê ev care, her ji qamçiya êkê hawar bike. Te li bîr e, demê bo cara êkê li te dayîn, te negot bo xatira "We" û "Xudê"! Lewra pêtir û bihêztir li te didan. Hawar bike, da dilê wan hînbe û bêhna wan bê! Ew bextiyariya xwe di qêrîn û axînên xelkê bêdesalat de dibînin.

Te hay jê heye, hindî qêrîn ji te dihê, qamçî sist dibin? Wan li te didan û te jî ji dil hawar dikir.

Demê tu hişyar bûyî, çî ronahî di bin dergehê re nedihate jora te. Ji nû te zanî şev e. Lê dîsan te çî negot. Tu bi aqilê wan dikenî...

Îro bîst şev e, xew bi dirustî bi çavên te neketiye. Dibe berî nuha, hevlekê ev çende ji te re gotiba, te bawer nekiriba. L ê dê çawan di xew çî?! Ev lampe berdewam hildibe û divemire.

Nobedar jî nahêlin bêhna xwe vedî. Êk dibê "rawest e", yê din dibê "rûn e bênamûs". Demê te dirêjkirî dibînin, ji nişka ve, setleka avê bi te de diken.

Tu gêj, şepirze û sewdaserî, bi kotek xwe li ser pê n xwe digirî. Çavên te jî mîna vizikê dizivirin. Her çende jan û êş, axîn û hawarên girtiya, şirşirra avê, mêjîyê te dihêrin, lê divê xwe ji bîr bikî û bêhnekê binivî. Ew dixwazin egerên diltengî û rûxandina girtiya bizanin û bo vê çendê jî, gişt bazebera bikar tînin. Ji ber hindê jî, tu înyayê zîndana nêzik serşuştina girtî û nobedaran.

Rast e xewa te nayê û bêhna te jî ya teng e. Di vê jora berteng de -bostek û çar dîwar - kî dikare pê n xwe dirêj bike, yan jî bê ba, di xew biçê! Zîndaneka teng û tarî ye. Kulekeka biçuk tê de ye, ew jî pîrrianiya demî girtî ye! Her çende tu caran serê xwe didanî ber binê dergehê, ji bo bêhneka bayê paqij. Lê çareserkirina bêhtengiya te nake. Lewra neçar dibî ku li dergehê bidî û nobedaran di tana xwe bînî. Tu dizanî kulekê bo te navekin û eger veken jî, dê çendîn peyvên kirêt û ne

jêhat bêjne te. Lê te sod û mifa ji wê delîvê werdigirt. Da ku mabeyna vekirina kulekê û gotina peyvên kirêt, çend bêhnên bayekê paqijtir ji yê jorê helkêşî. Lê, kanê bayê paqij!!? Tu bi xwe yê di bin erdê ve...

Demjimêr nêzîkî yanzdeyî şevê bû. Te mêvan jî hebûn û serê te jî piçekê yê giran bû. Bê pêlav ji mal derxistî. Te li derê zanî ku, kolan ji alî sîxûran ve hatiye girtin. Her çend te sedem û hoyên girtina xwe dizanîn, lê te çendîn cara gotî: "Ev e çi ye û li ser çi min digirin?"

Ëkser tu havêtiye di nav trimbêleka landrovera tarî de. Piştî destên te kelepçê kirîn, patekê reş jî êxistine çavên te. Paşî mala te serûbin kirin û bermilekê pirtûk û kaxizan jî, di gel xwe anîne derê. Heta tu gehandiye zîndanê, çendîn şeq û pê n li te dan û çendîn dergeh vebûn û hatine girtin. Her di şeva êkê de, tu bi derpê kurt, biriye cem efserî, da ku vekolîne di gel te bike. Bi rê ve çavên te girêdan, da ku wî nenasî. Lê te jî nevê xelkê ji wî tuxmî binasî.

- Yên me girtin dibêjin, ku belavok û nivîsîn ji te wergirtine? Te çawan belav dikirin û hevalên we kî ne?

- Bi Xudê, ne min belavok dîtine û ne ez serekaniya wan dizanim!

- Em hemî tiştan dizanîn, lê me divê tu ji me re eşkera bikî.

- Bawer bikin ez çi nizanim.

- Em dizanîn çawan te bîne ser rêya rast û dirust.

Her wî efserî, ser û milên te bi heyzeranan reş û şîn kirin. Çipkên xwîn û xuhdanê têkel dibûn û bi ser û çavên te de, dihatine xwarê. Bi şeq û pehînan tu gehandine joreka din. Her demê pê n te bi asinê ve girêdan, te zanî wê te bidine ber qamçiya. Hawar û qêriyên te, zîndan pirr dikir. Ew di berdewam bûn û te jî xwe radigirt. Di gel lêdanê ev parçe helbesta Qanî dihat bîra te:

"Bîrî azadîm le zîdana firawantir ebê
Qur be ser ew dijminey hîway be bendîxane ye
Girtin û lêdan û kuştin, amilî azadî ye
Top û şestîr û kelepçe, lam weku efsane ye
Ger be azadî nejîm mirdin xelat e bo leş im
Nokerî ser danewandin, karî namerdane ye."

Dîsan bi tinê!

Ev zîdane hind biçûk in, du girtî bi hevra naçinê.

Te divê, lê ew nakinê.

Tenyayî derdekî giran e. Tu nizanî li çi cihî yî? Çi demê rojê, yan şevê ye? Ev bêdengiye te dikuje. Li cem te lêdan ji bêdengiyê xoştir e. Şevên te sal in û roj bi dawî nahên.

Siharê tu biriye cem efserî, dîsan te çi neda destên wî. Evcar ferman da ku te bikine di nav tayrê de. Te piraniya rengên lêdanê dîtine, lê di dihezirên tayrê de, hêbetî bûy: "Ev tayre çi ye? Hûn bêjin ji sotina karebê bi jantir be! Yan ji têkutana bitlî bi êştir be?"

Delîve nedan bi xwe zehmetê çêkî û hizrê tê de bikî! Tu wusan kirî di nav tayrê de, ku li erdî dizivirî. Tayrê tu hambêz dikirî û nîva piştê te dikete erdî. Di gel lêdana qamçiya, gelek aliyên laşê te bi hev re jan dikirin. Te hind hawar dikir, ku te ji xwe şerim dikir û kena te jî dihat:

"Haware eve çi êş û jan e? Baş e ev bênamûse newestiya, ho bi lez van qamçiya li binê pê n min dide?"

Te gelek dikire qêrî. Da ku serê wan gêj nekî, patekê pis heşandine di devê te de. Her bêhnê setleka ava tezî jî, bi laşê te de dikirin û digotin: "Rabe, xwe di nav avê de bihelavêje".

Demê tu vegehandiye zîndan û tenyayiyê, ji nû ve te ew qamçiyên bi te ketin, hejmartin. Ku heke di her deqîqekê de - bi wê lezê - sîh qamçî li te dabin, ew wê çendê diyar dike, ku di demê lêdanê

de, ku ji niv saetê pêtir vekêşa, nêzîkî neh sed qamçî bi binê pê n te ketîne. Weheye zêdetir bin. Çinku her ji binê pê n te heta ser guzeka te reş û şîn bûbû. Lewra heta niho jî, heke guh li navê tayrê dibî, çavên te dizivirin û bêhna te teng dibe.

Her çende, jana laşê te sist bûye, lê çûna te bo destavê jî, govendeka eziyet û lêdanê ye. Her ji ber dergehê zîndanê û heta digehê cîhê mebestê, çendîn qamçî, şeq, pê n laşê te digezin. Pîrr caran tu naxwazî biçî destavê. Ax pa tif, şeq û qamçî bi te ketîne, nahêne hejmartin.

Demê tu ji wê jorê veguhaztiye vê, nemaze ev biradere tê de, te gelek pêxweş bû. Ya ji te ve divên te ji tenyayiyê rizgarkin, lê te zanî ku zîndan pîrr bûne û cîh nemaye. Lewra çend girtiya dikine di zîndaneka wusan biçûk de, hîngê ne kes dikare pê n xwe dirêj bike û ne jî razê. Belku divê berdewam yê rûniştîbî yan ji pê ve rawestî. Bi vî rengê tu hewl didî binvî! Lê kanê xew? Wê şevê Asimî, tu ji tenyayê rizgar kirî û bêhna te pê hat. Lê pêtir birînên te arandin û nexweşî li te mişe kirin. Te dizanî ku piraniya zîndanên vî welatê pir dirinde û hov, ji welatparêz û pêşverûyên gelên din jî, pîrr in. Lewra tu doza wan jî bi ya xwe dizanî. Tu wusan hizir dikî ku kes ji te xweragir û qaremantir nîne, lê tu himber heval Asimî wek girtiyek asayî yî.

Roja ew hatiye girtin, hê zavayê deh rojan bû. Nehêlan pê şad û dilxweş be. Eve serê heft sala ye ku di zîndanê de. Heft salên pîrr xweragirtin û qurbanî. Pîrr bi wure û serbilindî. Belê; bi dîtina vî hevalê Ereb, baweriyên te bi doza gelê te, bîr û bawerên karker û cotkaran mukumtir bûn. Te dizanî, heke mirov xwedan hizir û bîrên rasteqîne be û hişyarbûna siyasî hebe, dikare xwe li ber gişt rengên sitem û zilmê ragire. Heft sal e, hêştta li jêr vekolînê ye. Rast e, tu jî gelek êşandî û hêştta maye û nêşyayine peyvên xweragirtinê li cem te bikujin. Lê bi dîtina vî hevalî, tu pêtir beref lutka serfiraziyê çûy. Rast e, tu jî mirovekê bilind î û te xwe netewandiye. Lê vî hevalî pêtir şengistên xweragirtinê dahêlane nav mejî û kûratiya dilê te, lewra tewandin û rûxandina te nîne. Rast e, hizra te her li ser xweragirtin û qurbaniyê ye, lê ji bîr neke ku carekê efserî ji te ra gotibû: "Eger rastiye nebêjî, dê jin û zarokên te kirêt kîn."

Divê tu hizrekê di vê mesela girîng de bikî. Çinku keçên te jî ciwan û delal in. Baş e, heke li ber çavên te ew kirêt kirin, dê helwêsta te çi be? Tu dizanî ku heta nuho gelek karên wusan hatine kirin. Ev çende, ji bo har û hova, ev tiştên nebûyî nînin. Rast e, nekarîne te bitewînin û bigehine mebestên xwe. Lê divê ji wan re bipeyvî, yan jî wê govenda ku digerrînin bibînî.

Eger xwe bitewînî, dê berperên reş bo te hêne nivîsîn û zarokên te jî, nikarin serên xwe li ber hevalan rakin. An ku dê te bi saxî veşêrin û binax kin. Eger ne, eve divê mesela din, bi sîngekî berfireh wergirî. Tu dizanî ku hezaran jin, keç û dayîkên xelkê şoreşgêr bi vî rengî yên hatine kirêtkirin. Faşîst û dagîrker, hemî karên ne mirovane encam didin. Hezaran sal e xelkê bêdesalat toşî van karan dibin. Her ji serhildana Spartakusî û heta digehê şoreşên Vîyetnam, Filistin, Afrîqa û yên gelê te jî digire. Ji xwe şeref û namûsa xelkê şoreşger yek e, ca ji her qulaç û aliyekê vê cîhanê be. Lê divê xwe ji bo vê meselê jî amade bikî.

Roja tu girtî, giraniya te digehiştê 80 kîloyî, lê niho tu wusan hizir dikî ku 45 kîloyî. Baş e, yê rêkûpêk bî; zikê te jî nemaye û bêhna te baştir dêt û diçêt. Eve vê çendê nagehînit ku tendirustiya te ya baş e. Lê çinku tu ji tenyayê qutar bûyî û gehiştî van hevala, bêhna te hatiye û serê te tena bûye.

Her çende joraka teng û nexoş e, 84 mirov heşandine tê de, her yek bo demek kurt dikare binve - ku xew jî bi dor e- lê dilê te pir xweş bûye. Ew serê salekê bû, tu bi tenê, di nav wan zîndanên teng û tarî de. Di wî demî de, bes şevêkê di gel Asimî bûyî. Lewra bi çi terz be, li cem te ev jore beheşt e!. Dikarî di gel hevalan pistepist û henekan bikî. Rûdanên sala borî vegêrî. Belê; bêhna te gelek hatiye...

Havînan germ e û zivistanan sar e. Girtiya qêrî, nalîn û hewar e. Spîya laşên we yên kirîne kolk û avayî. Divê berhengarî vî leşkerê bê wîjdan bibin. Divê berevaniyê ji xwe bikin, nemaze we deselat heye. Biryareka baş we daye ku di her rojê da, her yek ji bîsta pêtir bikuje. Hind dikujin

xilas nabin. Xerzê kulî ye! Lê, dê çawa ji navçin. Her girtiyek, çend sal e di nav zîndanên pîs û genî de. Bi salan betanî û cacim nahêne şûştin.

Her çende hind nan û avê nadin, ku girtî destava mezin bikin, lê çendîn cara dimîzne zîndanên xwe. Te li bîr e, çendîn roja, tu bê destava mezin jiyayî. Hind xwarin didan da ku hûn nemirin, ew jî di pozê we de, dertînan. Kîlo û nîva birincî ji bo 84 mirova dinêrin. Heta girtî dihîne, paryê xwarinê jahir dibe. Lê, neçar e; wê biçe, bîne û bixwe.

Demê ji te re gotin: "Xwe amade bike û te çî heye bêje, biryar e te bi qînarê ve bikin" tu tirsîyayî û te gelek hizir înan û birin. Lê dawiyê te got: "Girîngiya vê jîyanê ew e, ku mirov destnîşana armançeka pîroz bike û bo bijî. Te jî biryara xwe daye." Lewra te karê xwe kir û xatir ji hevalan xwest û bi serbilindî ber bi cihê wan viyayî çûyî. Wan jî karên xwe kirin û werîs êxistne sitûyê te û gotin: "Te çî heye bêje?! Ku niho jî tu biaxivî, em dikarin te bi qînarê ve nekîn." Te her hind got: "Ez mirovek bêguneh im û her çî li cem min hebûye, min ji we ra gotiye." Bi şeq û pê, werîs ji sitûyê te derxistin û dîsan tu zivirandiye zîndanê.

Gava piştî demekê din, navê te xwendin, dîsan tu tirsîyayî. Çinku carna navên hindek girtiyan dixwendin û dibirin. Êdî kesê nedizanî, binax kirine yan jî berdane. Tu şepirze û dilteng bûyî. Lê, hevala dilê te xweş dikir û wurên te bilind dikirin. Piştî bêhnêkê êdî te zanî, dê te bene dadgehê. Heta niho çî belge li ser te nînin. Lewra tu bi xwe vedigêrî:

"We diyar e, nekarî min gunehbar bikin. Ev e du sal zêdetir e ez li ber mezintirîn êşkence û lêdanê me. Ev demê ez di zîndanê ve jî, yê zêde bû. Diviya ez berda bama."

Lê niho jî, çî jê neçûye. Mezina gotiye "Tengavî dikurtin" Her çende tu lawaz û bêçare bî, lê demê serbest û azad dibî, zarokên xwe hembêz dikî, destên xwe di sitûyê dayika Lolavê ve dialîni, têr xwarinê dixwî, bi şîrê şêra jî, xwe mest dikî, dê hişên te hên serê te û qayîm bî. Ne te bi tenê divê, yan jî dê vê jîyanê helbijêrî! Nexêr, te çî cara negotiye: "Beheştê ez tê de nebim, bila ker û golik gêrê tê de bikin." Belku tu wusan hizir dikî ku (Heke mirov serbestiya xwe bike armanc û xebatê ji bo bike, divê ji bo serbestiya xelkê din jî, bizav û xebatê bike.)

Her ji ber hindê tu pir bi bawerî çûye di nav rêzên rêxistinekê de, te xebateka germ û berdeham dijî hukumeta faşî kir. Dîsan tu gehîştibûye wê baweriyê ku doza gelê te, bes bi tifengê nahête çareser kirin. Çinku heta niho gelê te, ji aliyê siyasî ve şkestiye. Tu dizanî ku dehan şikestinên leşkerî nabine egera têkçûna şoreşê, lê yek şikestina siyasî, dibe sedema ji navçûna wê. Dîsan her çî serxwebûn û şoreşên berê hene û heta diçe ya sala 1975 ê, her ji aliyê siyasî ve şkestin û rûdanên wan nayhêne ji bîrkirin. Ji ber vê çendê, divê pêtir pîte bi meselên fikrî û siyasî bikin, çinku (meselên leşkerî, bazeber in, ji bo bicihanîna armancên siyasî.) Lewre bîr û bawerên rasteqîne, serekaniyeka paqij û bijwîn, siyaseteka rast û dirust, tiveng jî piştevaniyê bike, dê şoreşê ber bi qonaxên pêşketî û dawiyê bibe.

Tu dizanî ku (di hemî şoreşa de, xeletî hene û dê bibin. Lê ya girîng ew e ku kêmtirîn xeletî bêne kirin û bi zûtirîn dem, bêne çareser kirin.) Nexwe mîna sikrê avê, eger cîhên teqî nehêne girtin, dê di demekî kurt de, sikir ji bin çît û herifit. Hingê her çî tişt bikeve ber sîngê avê, dê bibe û bêserûşn bike. Lê di gel giştê tengavî, kosp û astengan, tu dizanî ku gelê te, xwedî dozeka pîroz û adîlane ye û paşeroja geş her bo wî ye.

Tu di nav salonê de gîrnîjî û te bêhnêka dirêj helkêşa. Te ji dil temaşay hemî xelkê kir. Lê, ne te kes naskir û ne kesê awir li te de. Piştî dan û standinê û dubarekirina pisyar û peyvên berê, çendîn guneh bo te pêyda kirin û li dawiyê, dadwerî bi dengê bilind got: "Ji ber ku te belavok û nivîsîn belavkirine, te xelk palvedaye karên xirab dijî hukumeta niştimanî bikin! Te gêleşûk û giriftarî li bajêrî pêyda kirîne! Ev dadgeha adîlane, gehêşte wê baweriyê ku, karên te encam dayîn, dijî yasayên dewletê ne! Û biryar hate dan ku Tu, bîst salan, bi karên giran ve, bêye zîndan kirin!.."

Tu veciniqî û xuhdaneka hûr girtî, te bi hemî hêza xwe ve hawar kir: "Ev e hovatî ye, zilm û sitemkarî ye! Eve..."

Lê ne kesê guhdariya qisên te kir û ne nobedaran, delîve dan, gotinên xwe bi dawî bîni.

Kuştin!

"We çî ji min divê? Min berdin! Heware babo! Heware yadê! heware gundîno!" Lê pêşmergan Cemîl didane ber quntaxên kilaşînkofan. Her çend ser û mil jî lê şkandibûn, lê dîsan kesê ne diwêra xwe nêzîkî wan bike. Ew radikêşan û ber bi kaniya serê gundî dibirin.

Cemîlî çendîn bira hebûn. Pirraniya wan bi karên çandinyê ve di mijûl bûn û debara xwe dikirin. Lê bi jiyana xwe ya sade dirazîbûn. Xwîşka xwe ji bo birayê mezin Îbrahîmî kirine pêguhurk. Her di destpêkê de, jinkê nerazîbûna xwe beramber wî xuya kir, çinku dilê wê di gel yekê din bû. Lê li gor edetên civatê û fermana kes û karan, ew fincana jehrê vexaribû.

Jiyana xwîşka wî xweş bû, lê ya Îbrahîmî dozex bû. Piştî çendîn salên tengavî û nexweşiya, wî jinka xwe berda. Lê diviyabû xwîşka xwe jî vegehe malê. Her çend wê mêrê xwe diviya û zarokên wê jî hebûn, lê dîsa neçar bû fermana wan bicêbîne. Bi vê çendê jiyana du mala serûbin bû û di xem û kovanan werbûn.

Îbrahîm ji diltengî û tengaviyên xwe, ber bi bajarî çû, çinku xwe bi mirovekî kêr dizanî. Vê çendê gelek giriftarî jê re peydakiribûn û nekarî xwe ji peyv û tehnên xelkê biparêze.

Di wî demî de, şoreş bi hêz bibû û roj bo rojê hêzên pêşmergan mişe dibûn û ji egera şerenîxa siyasî jî, çendîn part û rêxistinên din jî hatibûne qada xebatê.

Hîngê Îbrahîmî seredana gundî dikir, lê bi kincên xweşik û pîrr caran bi diyarî û xelatên biha giran ve. Wî jî xelkê, kes û karên xwe re digot: " Ez karekî baş dikim. Kirîn û firotina kel û pelan, bazirganiyek serketiye."

Wî xwe nêzîkî pêşmergan dikir û her çî pêwîstiyên wan heban misûger dikirin. Kaxezên wan digehandine binecihê, pirtûk û pergalên(amrazê) nivîsîn û çapkirinê , areq û wêskî jî, ji hindekan re dianî. Bi vê rê, delîve peydakir ku, biçe nav dezgehên şoreşê û gelek nihênîyan jî bizane.

Hevaltiya wî germ bû û hindek berpirsan karên xwe yê giring jî pê dikirin. Bawerî pê anîbûn. Heke yekê jê re gotiba:

- Ev e perên areq û tiştan.

Wî yekser bersiv dida:

- Heval, perên çî! Xwezî min kariba zêdetir xizmet bikira. Hûn van hemî qurbaniya didin, ma gelo çî dibe em jî xebatekê ji we re bikîn.

Her çend diyarî ji berpirsekê re anîban, ducar hind jî, ji binemal û hevalan re dibexşandin, sêcar hind jî, ji xwe re pere dimezaxtin. Lê belê; çî kesî jê re ne digot: "Lawo; te çewa dest bi vê bazirganiyê kir û çewa tu di van salên kurt de, bûye xwedan evqas pere!?"

Lewre roj bo rojê, diçû nav pêşmergan û bawerî peyda dikir.

Dema şerê birakujiyê li wê deverê destpêkirî, pîrr caran wî bi tirumbêla xwe, namên berpirsan digehandine deverên din. Ji bo karên wan, hatin û çûna bajara jî dikir.

Îbrahîmî karî xizmeta hukumetê bike û her çî name û nihênî hene bigehîne destên dewletê û bingehên pêşmergan destnîşan bike. Lê rêxistinê şîya li pey biçe û wî êşkere bike û paşan bigire.

Dema Îbrahîm hatiye girtin, pîrraniya kes û karên wî bi vî karê çepel nexweş bû. Lê carna diçûne seredana wî li zîndanê û ji bo berdana wî jî, hewil didan. Lê belê; bi tenê birayê wî Cemîlî, xwe nêzîk nekir û çî cara neçû zîndanê jî. Pîrr caran digot: "Wî bînamûsî serê me çemand û em bê rûmet kirîn. Ew xayîn e û divê bigehe sizayê xwe."

Cemîl xortekî hevde salî bû. Jêhatî û xwedan helwêstên camêrane bû. Darên zivistanê ji çiya û daristana dikêşane mal, bîstanê tîtinê diçand û alîkariya çendîn pîremêr û hejarên gundî jî dikir. Her çend çî ji siyasî û şerenîxên polîtîkê ne dizanî. Lê kurdekî paqij û xwedan rewîştên bilind bû. Pîrr bi dil dixwast bibe pêşmerge, lê karên malê rê nedidan. Wî rêz ji bo tevaya pêşmergan digirt û rojane, çendîn pêşmergan li mala wî xwarin dixarin. Kerb û kîneka mezin beramber

dijminî hebû. Çinku piştî têkçûna şoreşa sala 1975 ê, leşkerê hov piraniya gundan xistibûn bin kontirola xwe. Tadayî li xelkê bêguneh dikir û li ber çavên wî mirîşk, qel û pezên gundî dibirin û zikên xwe yên genî pê tijî dikirin. Çendîn cara sitema leşkerê dirrînde, digehiştê ser namûsa wan jî. Lewre dema careke din, şoreşê dest pêkirî û şerê Îran û Îraqê jî xort bûy. Êdî mefrezên pêşmergan li çiya û gundên Kurdistanê peydabûn, ev çende bibû cihê dilxweşiya wî. Gelek caran deng û basên leşkerî digehandin pêşmergan û pêwîstiyên wan jî berhev dikirin.

Ji ber vê girtinê, Cemîlî xwe şermezar didî û fedî dikir biçe nav dost û hevalan. Heta ne diçû nimêja îniya jî. Berî hîngê pîrr caran seredana bingehên pêşmergan dikir, guh dida suhbetên wan û carna beşdarî jî dikir. Lê vê meselê çav lê tarî kiribûn û jiyana wî têk dabû. Gelek caran hevalan jê re digot: "Ev e ne guneha te ye? Tu mirovek başî û te her xizmet kiriye. Tu çira xwe diêşînî û ji gundiya dût dikevi? Serê te mîna çiyayên Kurdistanê bilind e."

Ji egera vê palvedanê û peyvên şîrînen hevalan. Cemîl hêdî hêdî hate nav xelkê. Lê li hemî delîva nerazîbûna xwe beramber birayê xwe diyar dikir û carna bi hêris jî digot: "Pêwîst e şoreş xayîn û kirêgirtiyar bigehîne siyazê wan, da ku çi gewadên din jî vî goy nexun."

Îbrahîm di zîndanê de, ketibû ber vekolînê. Pîrr caran lêdixistin jî, lê nihênîyên wî dizanîn çî mifa ne didane şoreşê. Çinku erkê hukumetê ew bû ku, kirêgirte dergeha nas neke û nihênîyan jî nezane, belku; divê ew dergeha veke û nihênîyên şoreşê eşkera bike. Her çend rûspiyên gundî, ji bo berdan û lêbûrîna wî diçûne cem berpirsan jî, lê çi encam nebû. Evca Îbrahîm li benda sizayê xwe mabû.

Her çend Îbrahîm gunehkar bû û ew rûdanên diltezîn jî, ji bîra xelkê neçûbûn, dema caşek ji nav hukumetê hatî û di nav rezî de, ew xwîşka xwe daye revandin kuştî û vejeriye ve, yan ew kesê bûye pêşmerge û di nav gundî de, xwîndarê xwe kuştî û reviyê nav hukumetê, lê dîsan jî nobedarên wî, jê neditirsan û delîve didanê ku, li ber dergehê jî hatin û çûnê bike.

Siharyekê pêşmergan ji bo karekê, pêwîstî bi tirumbêlê hebû, lê dibê şûfêr bûn. Lewre ji Îbrahîmî xwestin ku, şûfêrtiyê bike. Du pêşmergan karê xwe kirin û yekê kilîta tirumbêlê da dest wî û jê re got: "Fermo em ê biçîne derê. Karê me heye û tu dikarî ji me re şûfêrtiyê bikî."

Her ji dema tirumbêlê bi rê ketî, hizra revînê kete serê Îbrahîmî. Bi rê ve ji xwe re digot: "Ev e çendîn meh e ez di zîndanê ve û ya xuyaye dê sizayekê dine min. Lewre divê ez vê delîvê ji dest nedim û riyêke revînê bibînim."

Di rê de tirumbêl rawestand û nekarkirina wê ji pêşmergan re xuya kir. Ji tirumbêlê peyabû û dergehê pêşiyê vekir. Destkariya hinde cihan kir û dîsan çû û bi fêlbazî dengê bilind jê anî. Vemirand û vejeriya pêşiya wê û xwe pê mijûl kir. Carna jî temaşay rewşa pêşmergan dikir. Di navbera cihê ew lê û zalgeha hukumetê de, nêzîkî bîst kîlometrabû. Her çend zalgeha pêşmergan jî di rê de bû, lê li gor şarezabûna wî, bawer dikir ku, derbazbûn wê ne sext û dijwar be. Çinku pêşmerge hind pîtey bi tirumbêlên deverê nakin û gelek caran ji dût ve destê xwe bilind dikin û rîya derbazbûnê didin.

Îbrahîmî hizir û texmîndikirin û li benda delîvekêbû. Wî hizra hindê ne dikir ku, xwe li pêşmergan bide, lê wî hizra siwarbûnê dikir ku, tirumbêlê birevîne. Lê pêşmergeyek tê de rûniştibû. Dem kêm bû û diviya her zû biryarekê bide. Ji nişka ve pêşmerge di nav tirumbêlê de, bê çek derket û ber bi mîzkirinê çû. Her çend Îbrahîm mirovek tirsinokbû jî, lê wî hizir dikir ku yê ber bi mirinê diçe. Lewre bê veman xwe havête di tirumbêlê de û dest da kilaşînkofê û her du pêşmerge dane ber gullan. Dema ew di xwîne werbûyn, wî tirumbêl hajût û ber bi aliyê hukumetê ve çû...

Piştî çend saeteka, herdu pêşmerge gehandine gundî. Lê yekê ji wan wexer kiribû û yê din jî birînen wî giran bûn. her zû deng û basên wê rûdanê, li deverê belav bûn. ev çende jî, ji bo pêşmergan kêmasiyek mezin bû. Pîrrniya xelkê gundî, di posîde û damay bûn. Her bi bihîstina meselê, kes û karên Îbrahîmî ji tîrsa pêşmergan xwe veşartin.

Birayê pêşmerge kuştî, gehiştê gundî, lê yê sewdaser û dilteng. Bi dehan pêşmerge li ber dergehê mizgeftê civiyabûn û di xemê de, pêçabûn. Peyvîna heman li ser wê meselê bû. Hindek digiryan û hindekên din jî, axîn radihêlan. Hebû digot: "Çewa pêşmergan kilîta tirumbêlê dane dest wî?!"

Yê din digot: "Çewan baweriya pêşmergan bi dijminî hat?" Yekê din diqîrand: " Kes û karên wî di gundî de hene, bigirin û tola xwe vekin?"

Çav di serê birayê pêşmergê kuştî de, sor bibûn û hay ji xwe nemabû. Car digiriya û car jî, di qêriya. Ji nişka ve rabû û ber bi mala babê Îbrahîmî ve çû. Lê kes li mal nebû. Yekê jê re got: " Birayê wî li mala hecî Ehmedî ye."

Her zû di gel çend pêşmergên din çûn û cihê mebestê dûrpêç kirin. Cemîl ji mal deranîn û dane ber quntaxên çekên xwe. Kesê ne diwêra xwe nêzîkî wan bike. Rakêşan û ber bi kaniya serê gundî birin.

Hawarên Cemîlî gund tijî kiribû. Di toz û xwînê werbibû û gelek endamên laşê wî şkestibûn. Mîna Mesîhî radikêşane cihê mirinê. Her çend pîrniya xelkê gundî û pêşmerge jî dirawestabûn, lê çî kesê ne dikarî berevaniyê jê bike. Pîremêrek ber bi wan çû, hêvî û tîka ji wan kir. Bi dengêkî pîr zêmar û girî got: "Birayno! Çî guneha vî lawî heye? Birayê wî xayîn bû, nabe ew sizayê wî wergire. Her kes li gor kar û kiryarên xwe diête sengandin? Ev çende di Qurana pîroz de jî nivîsiye. Ev e ne karê pêşmerga ye! Çekê şoreşê bi milê we ve ye. Nabe zulmê li xelkê bêguneh bikin. Ev e karê hukümetê ye û her ew e biray li şûna biray dikuje û kes û karên pêşmergan, zîndanî dike. Bila şoreş vê giriftariyê çareser bike. Hûn pêşmerge ne û divê berevaniyê ji xelkê bikin û milletî rizgar bikin."

Lê kesê guh neda peyvên pîremêrî û Cemîl radikêşan. Wan lê dida û wî jî, hewar dikir: " Heware babo! Heware yadê! Heware gundîno!"

Lê kesê bersiva wî nedida. Cemîl li ser kaniyê û li pêş çavên gişt pêşmerge û xelkê gundî, bi darê ve girêdan. Paşî şêlkeka gullan lê reşandin. Şîrkên xwînê, laşê wî, mîna Kurdistana birîndara wî, kirine çendîn parçe. Xwîna wî ya paqij, mîna axa wî ya paqij, ber bi kolanên gundî diçû. Qêriya wî jî, esmanê gundî pirrkir. Diya wî ya reben, serkol û pêxas, bi girî û nalîn, xwe di termê wî werkir û jê re dilorand:

"Hey li min felekê,

Te çira li min ha kir?

Te teyrê xwe berda, koma refa min bela kir

Te min kir qutîkî pola, dev û lêva wî şema kir

Herçî dost bû, te li min melûl kir

Herçî dijmin bû, te li min şa kir

Hey li min felekê." (1)

(1) Ordîxanê Celîl û Celîlê Celîl. Zargotina kurda, para du, rûp 101, Moskva 1978.

Nihênî...

Ne bes keçkên gundî xewn bi bejn û çavên Xalidî ve didîtin, belku; jin jî di hizir û xeyala wî de, dirazan. Fatoyê jî, li gelek delîve û cihan, pesnê xweşikî û rewîştên wî yên bilind dida. Carcar jî, kela eşqê lê dida û neçar dikir ku, ji Eyşoyê re bêje:

- Keçê vî Xalidî, dilê min heland û pîrî cara mêvanê xewnên min e.

Her çend Eyşoyê mebesta wê dizanî, lê dîsan xwe tenegehand û serê xwe hejand:

- Wîî ... rebenê Fato, kîjan Xalidî?

- Keçê dîne, ma çend Xalidên spehî û kilê çavan, di gundê me de hene. Xalidê cîranê me.

- Çêla avis! Tu xwedan mîrî û du zarokên te jî hene. Qey tu şerim nakî!

- Evîn şermê nizane. Keçê bawer bike, pîrî caran, dema ez di gel Hesûy cot dibim, hizir û xeyala min, her li cem Xalidî ye û ji min ve, ew e min himbêz dike. Tirsî min jî ew e, dema li min xweş tê, ji nişkave hewar bikim: " Ax Xalido."

Ya rast jî ew bû. Gelek jinkên gundî diketine rewşa Fatoyê, lê ditirsan behis bikin.

Xalid, çend xortekî xweşik û lihevhatî bû, hind jî xwedan helwêstên camêrane bû. Lewre wî destê xwe dirêjî kîjan keçê kiriba, wê yekser bi mîrîkirina wî, qayil biba.

Li dawiyê, wî jî mîna pîrîraniya xortên gundî, keçek ji xwe re xast. Govend û şahiyek mezin ji bo hate kirin. Her çend jinka wî, xweşik û bi dilî bû, çî giriftarî di navbera wan de nebûn û di bextiyariyek berfireh de bûn, lê dîsan, malbata wî û xelkê gundî, jiyana wî têkdabûn û çî xweşî tê de nehêlabûn. Her roj diya wî jê re digot:

- Lawê min. Simbêlzerê min. Ev e çend sal in ku te jin anî û çî zarokên te çênebûn. Ma jin li dinê nemane! Da yekê ji te re bînin. Qurana te jî rê dide. Tu çira xwe bêdeng dikî?

Lê wî ji diya xwe û xelkê din jî re digot:

- Hêştan zû ye. Paşî derdê du jina jî giran e. Em ê bi hêviya Xudê ve hêlîn.

Ne malbat û ne jî gundî bi vê çendê zarî dibûn. Berdewam sîngê wî digirtin û pîrî caran, diya wî peyvên nexweş jî, jê re digotin:

- Ma dibe tu îcax kor bî! Ev bira, pîsmam û mirovên te bi zarok in, tenê te xwe berdaye erdê û şîrî kiriye! Ma qey jîkurta jina te, nivîştîyek ji te re çê kiriye?

Van tehin û peyvên, karekî mezin li ser wî kir û neçar bû ji jinka xwe re bêje:

- Amînayê. Tu rewşê dibînî û ez naxwazim çî jina li ser te bînim. Lê mesele di dest min de nîne.

Ew dizane ku, çî ji destên wê nayê! Ew nikare li dij vê çendê raweste, nemaze eger behane jî hebe. Ew nikare ji mîrê xwe re bêje: " Dibe sedem ji te be. Qey bîsta we zelama her li ser me ketiye?" Lewre rondikên wê li ser sîreta hatine xarê û bi dilekê şkestî bersiv da:

- Camêro! Malbata te zarokan dixwazin. Min jî neşiyaye, ji wan re peyda bikim. Hema Xudê çewa hezkiriye, wê wesa be.

Çend meh bi ser de çûn. Jê re keçek peyda kirin û dîsan bi kêf û şahî veguhaztin.

Hindek sal derbazbûn. Wê jî mîna ya berê çî zarok nebûn.

Ya berê dilxweş û ya nû posîde û xemgîn. Lê herduwan jî biha û senga xwe li cem Xalidî hebû.

Çînkû wî bawîrî hebû ku, hemyan zarok divên. Ne bes wan, belku gelek jinkên gundî dixwazin, bi kêfî be jî, her yekê zarokek ji Xalidê delal hebe. Her ji ber hindê jî, dema Xalidî li nav dehlê giya didurî, Fatoyê xwe gehandê û bi lêva wî ve ma:

- Ez bi qurbana te bim. Ez gorî axa bin sola te bim. Bes carekê di gel min razê û bila min zarokek ji te hebe. Nexo ez dê şet û dîn bim. Tenê carekê. Xudêwo! Tenê carekê.

Hindî Xalidî kir û nekir, wê bêhna wî berneda. Fato jî xweşik û kimax teji bû. Laşê wê spî û memkan, meydana sîngê wê dagirtî bû. Ew jî xort û xwîngerim bû. Bayê mîraniyê lê da û Fato di nav giyay de, qulipand. Dema Xalidî sist bûy, Fatoyê bêhneka dirêj helkêşa û:

" Xudêwo! Çî xweş bû." got.

Her çend lawkê Fatoyê, kirêt û mîna babê xwe reşesmer bû, lê wê berdewam digot:

- Ev e Xalidê min yê biçûk e. Ev e kilê çavên min e. Ev e jiyan û hebûna min e.

Nîvroyekê, mamosteyê gundî Xalid di riya mizgeftê de dît. Silav jê wergirt û pirsiyara rewş û kawdanên wî kir:

- Erê birayê Xalid, ma hêştan te ji bo giriftariya xwe çi nekiriye? Ma qey te xwe nîşa diktorekê nedaye!?

- Mamosta hêştan Xudê hez nekiriye.

- Amenna billah. Lê tu dikarî biçîye cem diktorekê û li rewşa xwe û ya jinkên xwe jî bipirsî.

- Çewan mamosta! Ma qey tu karî alîkariya min bikî? Ez dixwazim xwe nîşanî diktorekê bidim.

- Belê; pirr baş e. Hema rojekê di gel min were bajarî û diktorên bispor û zîrek jî hene.

Pîştî çend rojeka, Xalidî karê xwe kir û di gel mamostay, qesta bajarî kir. Temaşekirin, pirov û lêkolîn li ser rewşa wî destnîşan kirin. Paşan bi amadebûna mamostay, diktorî jê re got:

- Birawo! Mixabin sedem ji te ye û tu nikarî zarokan çêkî.

- Tu Xudê kî mamosta! Ji diktorî re bêje bila baş temaşay kaxez û rewşa min bike. Neku xelet û sehwe be. Ez mirovekî saxlem im û çi nexweşî û derdên min jî nînin.

- Belê; tu saxlemî. Lê sedem ji te ye û çi zehmetê bo xwe û malê çê neke. Çi çare jî nînin. Ev e hezkirina Xudê ye û te bawerî pê heye.

Xalid bi dilê şkestî vegeriya gundî. Her çend ne diviya diltengiya xwe xuya bike jî, lê dîsan di xem, hizir û xeyalan de winda bibû.

Dîsan malbat li dor zivirîn û pîlana jinekê jê re deynan.

Ew rewşa xwe ji hemî kesê baştir dizane. Lê çewan, ji jinkan û malbatê re bêje. Xuya ye ew ê nekare serê xwe di nav gundiyan de rake û wê bi kêmasî temaşay wî bikin. Kesê ev kare nekiriye û nabe vê rastiyê xuya bike.

- Nexêr, ez vê nihêniyê aşkera nakim û dê jineka din jî înim. Ma çi ziyar wê bi min bike ve.

Mirovên wî dûrpêç kirin û jineka din jî jê re anîn.

Wî jî bi dilê şkestî û bi bêdengî, jiyan di gel her sê jinkên xwe dibûrand. Lê ne mirovên wî, ne her sê jinkên wî yê reben û ne jî Fatoya Xalidê biçûk mezin dikir, dizanîn ku, Xalidê mezin nikare zarokan çêke. Bi tenê mamostayê gundî, ew nihêniye dizanî. Wî jî di kûratiya dilê xwe de veşarti bû...

Ragirtin...

Agehdar be. Rast e derya tiştê bi sehm e û rizgarbûn karekê pir sext û zehmet e. Lê mirov ji asteng û tengaviyan mezntr e. Her çende te çi hêzeka mezn nemaye. Lê ya fere hêjtan hewl bidî . Agehdar be û dengî ji xwe neîne. Her çende şeveka tariye 'lê dema guh li şipşipa avê bibin, dê wî cihî dene ber şêlka fişekan û te hingêvn. Wextê te biryar dayî xwe bavêye avê, pêngaveka di cih de bû. Ger te we nekiriba, da demekê dî jî bi demancê şerî key, da çendeka kujî yan birîndar key, lê da bê gulle mînî û êye kujtin yan jî girtin. Li nik te, kujtin baştir bû ji girtinê, eger tu girtibay, da te bi sêdarê ve ke, lê piştî karên xwe di gel te bi dîmahî înanban. Di gel hindê jî te dizanî " ku karekê xirabe mirov biçê di nav şerekê de û encam têçûn be." Lewran te biryara derbazbûnê da. Eger tu girtibay, da te kirêt kin û ji vê zindanê bo ya dî. Ji vê ezyet û lêdanê bo ya dî. Eve jî çinebû, lê diviya te bersiva pirsên wan jî daba. Rast e te dikarî xowe li ber çendîn gurza ragirî, lê mirovî ta pileyekê taqet û şiyana hene. Dîsan wehebû, te ne şiyaba, çinku te bi dehan caran ji wan kesên di zîndana da guh lê bibû, ka çi dianîn serê şorşgêra, xwe li ber çavên te, wextê hêj li bajarî, bi sedan kesên bêguneh û jar digirtin û berze dikirin. Te li bîre demê xwîşka Nazdar basî dest û darê zîndanê dikr. " Di karxanê de girtim. Di nav joreka pir kel û pelên ezyetdanê de, mirovek li ber çavên min dane ber kaşoya û kujtin. Rakirin û di pencerê ra havêtin. Diviyaan bêjim ka çi kes di gel minin û em çi pilana digêrîn. Çi karan dijî hikumetê dikîn. Kaxeza bo kê dibîn û narincok û demanca bo kê dînin. Lê demê min çi nedaye destên wan, çilkên min dirandin û kirêtkirim. Min bi Xudê û Quranê dane sîndê, lê bi min kenîn û fîtik didan û bi destên xwe yên genî, laşê min pîs dikirin. Têleka kareba duserî anîn, alîek xistne tiliya min û aliyê din jî xistne cihekê dî yê laşê min. Her careka kareba didane karî, agir dikete hinavên min û axîn û qêrîn ji min diçûn û rondik ji çavên min dipesîn. Bi sedan qîsên kirêt û ne jêhatî gotine min. Li çendîn jora gerandim. Bawer bikin, min gelek xwe ragirt, lê dirinde û hov in. Mirovî bêçare dikin!" Te nîveka deryayê derbaz kiriye. Ev kiras, kaxez û raporte gelek giranin. Her çende hemî nabine du kêl, 'lê bo vê tengavî û vê rêkê gelek in. Eger tu pê ve westiyayî, berde nav avê, demance dê niqûkî û bete binê deryayê û dijmn çi sodê jê wernagire. Diare tu bê taqet bûy! berde da pêtir bişêy melevaniya bikî. Demê te ew tişt kirîne di nav kirasî de û xistiye serê xwe, ji pişt ve, ji ber pêla , av çû nav û giran bû. Lewra piştî bêhneka melevaniya, te di destê xw girt. Bi destekê melevanî û bi yê dî tiş, karek qurs û nexoşe. Her niho berde, da pêtir bo rizgarbûnê hewl bidî. Berde... wextê te berday, hêzek dî ji bo te peyda bû. Te bi vî karî nexoş bû, lê mesela rizgarbûnê giringtîre, çinku "mirov mezintirîn sermaye ye." Agehdar be, eve Daxaze li ber çavên te yarî û heneka dike. Eger rizgarnebuyî, bêjê kê: "Wey ji vî eskerî. "Hewe hizra hindê fikir, ku mirovên çepe, sîxor û kirêgirtî, pisyara ji zarokan jî dikin û eger bizanin tu pêşmergeyî, dê wê û deyka wê jî girin. Xwe niho bi hizara jin, zarok û pîremêr -kes û karên pêşmergan -yê di zindanên faşiyana de. Bi dehan kes ji kêmxarin û nebûna saxlemiyê, lêdan û eziyetdanê dimirin. Gava bo dîtina te dihatine deverên rizgarkir, digotinê: "Babê te esker e. "Weku wê jî tu didîfî, digot: "wey ji vî eskerî!! xo esker van cilan nakine ber xwe! "Dizanî tu ne esker î, lê ne dizanî bêjit "pêşmergeyî. " Agehdar be. Nêzîke dê ji deryayê rizgarbî. Ev navbere, ne geleka pane. Bi dehan cara, xortên van gundan, ji vî alî derbazî wî alî bûyîne. Çi nemaye, temaşeyî pişt xwe bike. Te behra pêtir ji deryayê şeqandiye. Heştê taqeta hey. Divê hêştan hewl bidî. Te çi rê nebûn. Sê aliyên te derya û aliyê dî jî, bosa dijmnî. Diviya vê biryarê bidî, da ku te negirin. Xwe te suhbeta azadî ji bîr nekriye: " Êkane bûm, her ji biçîkatî digotin: "Xwe biparêze û çi karên xirab dijî hikumetê neke! dirindeye 'dê te serjêke." Li nik xwe ez ditirsandim, li nik min, pêtir kerb û kîn beramber hikumetê peyda dibû. Min bi dehan belavokên şorşê, di nav xandîgeh û kolanên bajarê de, belav dikirin. Siharyekê di peymangehê de girtim. Ji vê zindanê bo ya dî, her çi ezyet û lêdan hebû bi kar anîn. Zivstana em dikirîne di nav ava qersî de. Havîna jî, di nav ava gelek germ de. Quran di anîn û digotin pê sînd bixwe, lê demê me destê xwe di dana ser, êkser dihatîne kareba kirn, çinku

Quran ya bi kareba bû. Li pêş çavên me, tîzab bi serxelkê de dikirin. Demê min çî nedaye destên wan, efsereke kirêt got: " Eger tu hevalên xwe aşkera nekî, dê li te siyarbîn! "

Raste sar e, serê te dêşe û destên te baş ranabn, pê n te bi dirustî nalivin, behna te bi zehmet dê û diçe. Lê divêt xwe rizgar bikî. Te gelek ji deryayê boriye û tu neşey paş ve bizivirî. Xwe ragr, yan jî dê mîna tiştên xwe çiyê binê deryayê û biye xarina canewerên avî . Eger xwe ragirî, dê derbazbî. Mirovê xwedan bîr û bawer û vîneka mukm, gelek astenga dişkêne. Xwe te rûdanên wan girtiyên ku, bi dehan rojan xarin ne dixarin, bihîstîne. Dîsan te çîroka wî pêşmerge birîndarê ku, bîst û çar rojan, bê xarin û derman mayî, guh lê bûye. Bi sedan cara, peşmerge ketîne bosên pir nexweştir. Xwe ragire. Tu gelek cûrên melevaniya dizanî. Her bigehiye aliyê dî, dê ji giriftariya serekî rizgar bî. Dê çend deqîqa bêhna xwe vedey. Demê tu ketiye bosê, demjimêr nêzîk êkê şevê bû. Niha jî, behra pêtir ji şevê boriye. Lê têra hindê jî maye ku, xwe bigehîni çiyayê bilind û asê. Tengavî dikurtin. Xwe ragire. Her dest û pê n xwe bilvine, niqo nabî. Mesele ne her rizgarbûna teye, belku rizgarbûna dehan nihênîyên şorşê ye. Her çende te hindê nihênî berdane binê deryayê, lê hêştan derya mejiyê te pire ji nihênîya. Eger te bigirn, weheye neşey biparêzî. Çinku ew ezyet û lédana rijêmê, taqet û şiyana bo xelkê nahêle. Raste te bawerî bi xwe heye, lê weheye xwe ranegirî. Raste kesên xwe neragir dikêmin, lewre jî, dijmnî nikariye gelê me ji nav bibe.? Şorişger û dilsojên me, baweriyeka mukm ya bi rizgarbûn û serfrazîyê hey û bo hindê, xebateka germ diken.

Agehdar be. Rizgarbûna te serkeftn e. Mebest ji rizgarbûnê ne her jiyane û bes, belku da pêtir li ser xebat û bizavê berdeyam bî. Da pêtir sengerên dijmnî bişkênî û çend qonaxên dî jî, bo pêş ve biçî. Raste pêşmerge ji mirnî natirse, lê divê xwe biparêze da hêştan zianê bigehîne dijminî û zûtir gelê xwe bigehîne kinarê serblndiyê.

Temaşake çî nemaye. Ya mayî kêmtire ji ya çûyî. Xwe ragire da bişey bi sedan rûdanên hosan bikeye hozan, çîrok û dastan. Da bikarî alayê gelê xwe di nexşeya cihanê de biçlînî. Da hizaran serbûrên mêraniyê bo zarokan vegêrî. Gava gel rizgar dibe, da bizann ku bi xoragirtin, qorbanî û xwîna hizaran şehîdan rizgarbûn peydabûye.

Agehdar be. Tu ji dijminî dûr ketî. Dengê wan jînaête guhên te. Lê hêştan bi dirustî rizgar nebuyî. Şev ya ber bi dawiyê diçe. Eger xwe zû negehîniye çiyay, bi derketina rojê, dê firoke sîberê li ser serê te kin. Lewre divê her çî hêz te heye bikar bînî, da bi zûtîrîn dem, xwe ji deryayê qortal bikî û bigehîniye binarê çiyayê bilnd.

Agehdar be. Raste tu gêj, bîrsî û şepzeyî. Lê dê karî bo demekê dî jî, xwe ragrî. Çî nemaye, mirov gelek bi taqete, tu jî hêştan xortî. Eger xwe derbaz nekî, weheye ji ya hatiye serê heval zîrekî, xirabtir bibînî. Te li bîre wek digot: "Sîxoran li ber dikanê destên min kelebçe kirin û heta ez gehandîme zîndanê, bi dehan tif, şeq û pê n li min dan. Zanîbûn ku min, şekr, tov û ar, ji bo yên serî hinartibûn. Diviyan hevalên xwe aşkera bikim. Neynokên min kit -kit helkêşan û cigare li ser laşê min divemrandin. Her çî cûrên ezyetê hene, bi kar anîn. Ez dikirime di nav joreka gelek tarî de û ji nişka ve, ronahî dixistine çavên min. Leşê min, sedan cara dane ber karebê. Lê ew dizanin bi agir û asinî nikarn gelê me ji nav bibn. Ew dizann bi kuştina zarok û kalan, bi wêrankirina gund û bajaran, bi sotandina bistan û baxan, bi veguhaztina xelkê me bo deverên dûr û biyabanan, nikarn welatê me çûl bikin û bîr û bawerên me binax bikin. Bawer bikin neşiyen sodekê ji min wergirin û min biçemînn. Heta gehştiye hindê ku, ez bi ser bitlî ve kirim ". Çinku te ev rûdan û birîne li ber çavin, yê di mejîyê te de xwe dihilavêjin. Dê xwe ragrî. Çî nenaye, dengê pêlên avê nêzîk dihên, demê bi kevrên kinarê deryayê dikevin. Xwe ragire ha -ha dê gehî. Her wextê destên te bi kevrêkê aliyê dî yê deryayê ketî, te bêhna paşerojeka geş û nû helkêşa...

Direwan dike. Direwan!...

Çend caran, dema ji derecka dihate xwar, tûşî wê keça sirîlankî ya esmer û şîrîn dibû. Silav dikirê û ji avahiyê çend nihom derdiket. Wî jin û du zarok jî hebûn. Jiyê wî gehîştibû sîh saliyê, lê di xortaniya xwe de, hema bêje bêyî dilê xwe, jin anîbû. Ji ber hindê jî, carna giriftarî û sergêjî, di navbera wan de, çê dibûn...

Spêdeyekê ew bi mebesta kopîkirina hin kaxezan, ji mal derket û qesta bajêrî kir. Li ber dikanekê, keçika sirîlankê kete ber sîngî û silav lê kir:

- Çewayî. Başî?

- Ez başim û supas. Tu çewayî û çî dikî?

- Ez jî başim û bêkarî ye û tinêti jî, derdek girane...

- Belê raste. Lê jiyana van welatan hosa ye. Her kes bi xwe ve mijûle û xemên xerîbiyê jî gelek in.

- Erê em çî bikîn! Welatê me jî hejar e û jiyan tê de zehmet e. Nexwe karê me li vêre çî ye.!

- Ya rast welatê min yê dewlemend e û halê me jî xweş bû. Lê vê rijêma kevneperist, hemî rê li ber me girtin û em bi neçarî hatîne vêre.

- Ez dibînim hin kaxez di destê te de ne, tu wê çî bikî?

- Ez dixwazim kopî bikim.

- Ma çira tu dê paran lê mezêxî, min cihazekê biçûk li malê heye, lê ez niha bi lezîm, êvarî demjmêr çar were mal da ku li def min kopî bikî.

Xatir ji hevdu xast û her êk bi aliyekê de çû...

Keçika sirîlankî gelek hez û hastên wî hişyar kirin. Ya esmer û şîrîn bû. Wî jî pêwîstî bi hin guhirînan hebû. Ji Aliyê xwe ve, yê amade bû ku demên xweş di gel wê biborîne. Ji nêrînen wê jî, xuya dibû ku hezek di dilê wê de jî heye.

Wê êvarê li demjmêr çar û pênc deqîqe, ew bi derecka de hate xar û zengila dergehê wê lê da. Dema dergeh vekirî, ya mikyac kirî bû û gelek ciwan hate pêş çavên wî. Kawboyek li ber bû û bilozekê teng û pîçekê sîngivekirî li ber bû. Herdu memkên wê, mîna du girên li deşteka rût diyar dikirin. Sîmayê wê yê geş û sêksî, dilê wî givaşt û xewnên wî hişyar kirin. Bi girinjîneka şîrîn, silav lê kir û mêvanî cihê rûniştinê kir.

- Bibore, belku mala min ya bêserûber be. Lê tu dizanî ez bi tinê me û kar jî zo bi dest nakeve ku mirov mala xwe bixemlîne.

- Ne, malên me hemûyan hosanin. Em penaberîn û hind ji me dihêt.

Qehwek jê re anî. Paşî fêqî bi hev re xarin û suhbetê jî, seetekê vekêşa. Behsî jiyana xerîbiyê û girftariyên biyaniyan kirin. Behsî tinêti û aloziyên malbata germ kirin.

Keçikê kaxezên wî jê wergirtin û çû jûra xwe. Piştî çend deqîqan, ji wêrê gazîkirê ku biçîte jûr. Dema wî qesta jûr kirî, çî dibîne, xwedêwo; laşekê rût û sîngêkê bilind, navtengeka zirav û ranên dagirtî. Ji hemiyê sêksîtir, bi destê xwe yê rastê kaxez girtîne û li ser navrana xwe danîne û jê re: "Ez dê bo te bi vêrê kopî kim. Tu çî dibêjî? Got.

Ew yê dilşewtî û agirpêketî, dê çî bibêje! Ji lewre êsker qesta wê kir û di himbêza xwe de, givaşte serêk û her du di xweşiyê de windabûn.

Wî bi dilekê geş û maçên germ, bi hîviya ku wê gelek carên din jî, hev du bibînin, xatir jê xast û derket.

Piştî du seetan, zengila dergehê mala wî lê ket. Dema jinkê dergeh vekirî, dibîne ku du polîs pîrsa mêrê wê dikin. Çaxê mêr hafî, polîsekê jê pîrsî:

- Tu Behzadî?

- Belê, ez im. Kerem kin.

- Tu kerem bike def me.

Êkser destên wî kelebçe kirin. Jinkê bersîngê wan girt û nerazîbûna xwe diyar kir, lê polîsan jê re got:

- Paşî were bingehê polîsan, dê meselê bi dirustî zanî.

Li bingehê polîsan xuya bû ku keçika sirîlankî, ji polîsan re gotiye ku Behzadî destdirêjî kiriye ser û bi zorê karê sêksî di gel kiriye. Eve jî, li welatê Swêdê, guneheka mezin e û sizayê wê zîndane.

Dadgehê dirêj kir. Lê keçikê pîlana xwe baş darêjîtû. Hin aliyên laşê, reş û şîn kiribûn. Avka wî, li ser derpê xwe hiştibû û şûpa tiliyên wî, li ser kêrika fêqî û perdaxa bîrê hêla bû. Di gel hindê jî, berî cot bibin, keçikê jê re gotibû ku, dê ji bo wê xweştir be, eger destên wê, girê bide. Wê çi diviya, Behzadî dikir, çinku haya wî, ji çi nebû, xema wî ew bû ku di nav baxçê wê de, geşt û seyrana xwe bike.

Li dawiyê, pîlana keçika sirîlankî sergirt û hin pare, wek qerebû ji dewletê wergirtin û geşt û seyrana kirin. Piştî jinka wî dest jê berday û zarokên xwe birîn, Behzadî, aqilê xwe windakiribû û di nexweşxana dînan ve, dihat û diçû. Temaşey xelkê dikir û carna, tibra xwe ya şehdê, dirêjî yekê dikir û bi dengê bilind digot: "Direwan dike. Direwan!"

Li nêçîreka din geriya ...

Her ji dema famkirî, kerba dijminî ketibû dilê wî. Yê heq bû, çinku her ji zaroktiya xwe, didît ka çewan firokên dijminê hov, gund û çiyayên welatê wî, bombebaran dikirin. Koz û çerwan dişewitandin. Ji lewre di xortaniya xwe de, bo pêşmerge, da ku berevaniyê ji doza gelê xwe bike.

Di şeran de, qareman û xweragirtî bû. Tim li pêşiyê bû. Du caran birîndar bibû. Di nav hevalan de jî, hêja û xweştivî bû. Piştî Enfalên Reş, ji neçarî xwe gehande Ewropa, lê welat û gelê wî yê bindest, hemî jiyana wî dagîrikiribû.

Di gel jin û çar zarokên xwe li bajarekê Swêdê akincî bû. Wekî piraniya biyaniyan, li ser harikariya sosyalê dijiya û di ber re jî, zimanê swêdî dixwend. Diviya zo xwe bi tiştêkî re bigehîne û ji harîkariya sosyalê xilas bibe. Çinku şerm ji bêkariya xwe dikir û ew harîkarî bi serşûrî didît. Dest bi xwendina karê lehîmiyê kir û paşî her zo karek ji xwe re peyda kir. Wek her kesê din, jinka wî jî, dest bi xwendina zimanê swêdî kir.

Jiyana wan normal diborî.

Ji aliyekê keça wî digehî û ji aliyekê din ve jî, çavên jinka wî vedibûn û fêrî tiştan dibû. Ew ji malbatê ve, yê hejar û belengaz bû û di jiyana xwe de jî, çî kar nekiribû û çî cara nebibû xwedan pare û ew cara êkê bû pare bikevne ber destî. Ji ber hindê, yê çirêk û rezîl bû û zo pare di ber zarokên xwe de, ne dimezaxtin. Vê çendê, dilê jin û zarokên wî diêşand û carna sergêjî û gotubêjên hişk jî dikirin.

Carekê jina wî bersîngê wî girt û bi hêrs jê re got:

- Parên tu werdigirî û yên sosyal jî li ser dadinê, ne bes yên ten e. Belku yên me hemiyane û divê tu li me û malê bi mezêxî, neku bicivîniye serêk.
- Te xêre keçê tu weku sa, berbûye serûçavên min!
- Ez ne sem e! Keçika te mezin bûye û kurikên te jî, cilkên nû dixwazin û di nav yên bala û kevin de, genî bûn. Ma tu hest bi wan nakey!
- Keçê ma tu nuzanî cilkên nû digiranin û her kes nikare bikire! Pare bi zorî têra mezaxtiyên malê dikan.
- Ez wê jî dizanim, lê divê tu hizra wan jî bikey...

Gelek caran ev gotubêje rûdîdan. Hêngê hemî zarokan jî, piştî deyka xwe digirt û li dijî boçûnên babê dirawestan. Lê dîsan wî bi ya xwe dikir û vê çendê sariyek di navbera wî û endamên malê de, dirust kir. Carna bi hêcet û behaneyên cihê, jinkê xwe jê dîr dikir û rû ne didayê...

- Keçê fatê, ez te têr nabînim! Car nexweşî. Car te mereq nîne û car jî tu bi zarokan ve mijûlî!
- Ma te xweşî di hindê de hêlaye? Te dilê me heland û tu bes bi civandina paran ve mijûlî...!
- Keçê zimandirêjiya neke. Ma ez ji bo kê van paran dicivînim! Ma me tiştêk li welatî heye. Divê em jî, wekî vê xelkê kolkekê ji xwe re ava bikîn.
- Ma heke em li vêrezîl bûyin, dê çî li xaniyê welatî kim. Zarokan li vêre pêwîsitî bi gelek tiştan hene.
- Ez li gor şiyânên xwe teksîriyê nakim, lê hind ji min dihêt.
- Ne tu para didiye wan û ne jî wan dibeye Sînema, Bajêrê Yariya û Baxçê Giyaneweran. Zarok gazinda dikan.
- Ma min par ew nebirbûn! Ma tu nuzanî çend giranin û çend li wêrê jî paran dimezêxin!
- Ew par bû. Xelk salê çendîn caran zarokên xwe dibine wan cihan. Hosan nabe. Ez dibînin ya baştir ew e ku pare li def min bin û ez bi mezêxim...
- Tu çî dibêjî! Ma li kîrê ev çend e bûye. Ma ne ez zelumê malê me. Ya sitar, hema eve ya ji me kêmbû!
- Heke tu razî nabî, hêngê ez û zarok dê çîne sosyalê û vê çendê di gel wan çareser kîn.
- Keçê fatooooo ma tu dînbûyî? Ma tu şerm ji xwe nakey. Dê xelk çî ji bo min bêjin! Vêca çî gava min pêwîsitî bi paran hebû, çavên xwe şûr bikim û destên xwe li ber te dirêj bikim...

Jinkê di gel gelek penaberên biyanî zimanê swêdî dixwend. Çavên wê jî vebibûn û fêrî gelek tiştan bibû. Êdî basî azadî û mafên mirovan dikir. Basî wekhevî û yeksaniyê dikir. Basî jiyana sosyal û tîkeliyên xelkê dikir...

Gelek xelk ji welatanên dî di gel giropa wan ya xwendinê hebûn. Tîkeliyên wê û xortekê Yogislaflî germ bibûn. Ew sîhûheşt û xort bîstûçar salî bû. Tîkeliyên wê û mîrî lawaz bibûn û

xort jî, yê bê jin bû. Carna destên hevdu digivaştin û carna jî, piştî bêhnivedana qehwevexwarinê, dawîya hemûyan diçûne jûrê. Da ku ew xortî himbêz bike û maçeka germ lê bide...

Êdî bi himbêz û maçên germ razî nedibûn. Pîlana nêçîrên din danan û li mala xortî, agirê xwe di vemirandin. Wê rojê, xortê Yogslafî hemî teknîk û hunera xwe ya sêksî li ser taqî kir. Ji bo wê jî, ew huner ya nû bû û xweşiyeka mezin jê dît. Gelek caran axînik rahêlan. Li ser sîngê xortî, heliya û xwe winda kir. Sedcar xwe gorî û qurban kir.

Vê rewşê jiyana wê guhart û êdî qet agehiya wê li ser mêrî nema, carna zarokên xwe jî, ji bîr dikirin. Lê xort jî, bi vê razî nedibû û diviya bi şevan jî, li ber teniştê wî be. Lewre carekê jê ra got:

- Ezîza min. Ez bi şev û roj di hizirên te de me, xew li min heram bûye. Ez nikarim hosan bijîm. Mirov li vî welatî yê azade. Ma tu ji bo çî dest ji mêrê xwe bernadî û bibî ye jina min?

- Dilê min. Wesa zehmete. Min çar zarok hene û paşî ez musulman im û keça hecî Salihî me. Dê kesûkarên min li welatî çî bêjin!

- Dê çî bêjin! Hecî Salih kî ye û musulmanî çî ye! Em mirovîn û mafê me ye, li gor hez û hestên xwe, jiyane helbijêrîn. Ma li welatê te jî, jin û mêr hevdu bernadin?

- Belê; lê ji bo min zehmet e. Ma tu bo çî aciz î! Ji xwe ez ya te me. Bi kêmî tu heftiyê, sê cara li ser sîngê min, seyran û nêçîra xwe dikî...

- Raste. Bes min divê bi şev û roj li ser sîngê te bim. Ez ji te têr nabim.

Ya rast wê dinya hemî ji bîr kiribû. Hemî dema hizra wê li def xortê Yogslafî bû. Diviya berdewam di himbêza wî da baye.

Rojekê xortî behsî pîlana xwe kir û jê re şirovekir:

- Piştî gelek hizirikirinê, min pîlaneka baş çêkiriye. Eger em serkevîn û dê serkevîn. Hîngê dê tu bo min mînê û em dê bi keyfa dilê xwe bîn.

-Pîlana çî ! Ka ji min re bêje.

-Tu diçiyê def polîsî û gileyiyê lê dikî ku berê, babê te, tu bi zorî dabûyê. Te nediviya, lê hîngê çî ji te nedihat. Her car jî, bêyî dilê te karê sêksî dike. Eger tu keça xwe jî razî bikî ku ya te bivê, wê ji polîsan re bêje, dê baştirbe,

- Ma heke min gileyî lê kir, dê polis çî kin?!

- Hîngê dê bîte pîrsa zulm û destdirêjyê û sizayê wê heye. Eger ew kete zîndanê, êdî em jî dê bi dilê xwe bîn.

- Baş e da ez keça xwe jî razî bikim. Ji xwe ew jî jê acize. Çinku rê lê digire û nahêle di gel hevalên xwe biçe der ve.

Fatê ji bo bi cêanîna pîlanê xebitî. Dîwar di navbera keçikê û babê de, mezin kirin. Carna bêyî agehdariya babê, rê dida keçikê ku heta direngî şevê li derê bimîne. Dema babê tîfek kiribayê, deykê berevanî jê dikir. Êdî keçik jî, bi dilê xwe ket û hema tev şevên îmî û şembiyan li der ve bû.

Li dawiyê Fatê û xortê Yogslafî, pîlan bi mukumî darêjîtin. Keçikê jî soz da ku deykê çî bivê, ew li def polîsan wê bêje.

Spêdeyekê, berî Fatê biçe xwendîgehê, qesta polîsî kir. Her tişt wek pîlan kirî, ji wan re da xuya kirin. Li dadgehê babê bi kerb û kêneke mezin ji polîsan re got:

- Eve 18 sale ew jina min û me çar zarok bi hev re hene. Çewa ez tedayê lê dikim...!

- Belê tu destdirêjyê dikî ye ser. Di berê de jî, ew bi zorê dayîne te.

- Bawer bikin, wê bi dilê xwe şû bi min kiriye. Belku hîvî jî dikirin. Ma piştî 18 salan, ji nû hate bîrê ku min stem lê kiriye.

- Ew tirsiyaye. Ji xwe we kurdan, gelek caran, keç û jinên xwe kuştîne. Ew rast dibêje û keça te jî, rijdî li ser vê zulm û destdirêjyê kiriye û gotiye ku gelek şevan, qêjyên deyka wê, ji jûra razanê bilind bûyine. Niho ew li welatekê azad dijît û yasa jî, berevaniyê jê dike. Tu li vî welatî dijî û divê rêza yasaya me bigirî...

Piştî çendîn heyvên danûstandinê, dadgehê ew gunehbar kir û xistine di zîndanê de... Xortê Yogislafi jî, piştî çend heyvan, jê têr bû û li nêçîreka din geriya...

Zarokê xewnan...

Her çend jiyê wî ji çil saliyê jî borîbû, lê hêştan jin neanîbû. Dema yekê pisyar jê fikir, wî digot: "Jin û mal, berpisyariyeka mezin in û min pêdivî bi wê sergêjiyê nîne. Hosan serê min tena ye."

Kesûkar û cêranan jî, berdewam pirsra jinanînê jê dikirin. Her carekê behaneyeka wî ya amade bû, lê dîsan gelek bela xwe lê didan û pirs dubare dikirin. Şevêkê li ser vexarinê, hevalê wî yê nêzîk, dîsan pirsra jinanînê jê kir. Her çend wî nediviya nihêniya xwe eşkera bike, lê hindê serê wî gerim bibû û kela evîniyê lê da û viya dilê xwe, ji bo hevalê xwe veke û nihêniya ku çî cara behis nekiribû û nediviya behis bike, dante ser mêzê. Bêhneka kûr helkêşa û bi dilekê sotî got: "Bira, min yareka hey mîna rojê ciwan e. Bejinzirav e û peyvên wê mîna cewahiran e. Dilgerm, hestnazik û mîna mamîza çîyan e. Ez çewa salox û pesnê wê bidim. Ji bilî hindê min kurek jê heye, carna dibênim û cîhana min pê rohin dibe."

Hevalê wî hêbetî bû. Eve cara yekê ye vê meselê eşkera dike. Carna wî guman fikir ku dibe wî kerb û kîneka mezin ji nefşê jinan helgirtibe. Yê nemêr be yan jî, nexweşiyeka derûnî hebe. Lê vê nihêniyê bersiva hemî pirsên wî da û ji aliyê din ve jî, dilê wî xweş kir. Ji bo xuya bû ku hevalê wî yê saxlem e û çî giriftariyên mezin nînin. Kêfa wî hat û dîsan pêkê xwe li yê wî da û jê ra got: "Pîroz e. Da ji mêje vê çendê bêjî. Te ez bizdandin û dilê min heland. Her çî nebe, te yarek û zarokek jî heye."

Wî qurçeka dî li ereqa xwe da û qifla devê wî vebû.

"Erê bira. Kurê min 15 saliyê û li xwendîgehê jî, gelekê zîrek e."

Destê xwe avête berîka xwe û wêneyek jê derxist û dirêjî hevalê xwe kir û jê ra got: " Ha bibîne ka ji hemî kurên te ciwantir nîne."

Dema temaşe kirî, bi rastî jî, kurik yê ciwan û xwînşirîn bû. Lê çi nêzikî di gel hevalê wî nebû. Çinku hevalê wî yê kirêt bû. Çavên kurkî di şîn bûn û yên hevalê wî di reş. Difna kurkî biçûk mina qespa û ya hevalê wî ya mezin. Pirça kurkî xelex û qehwayî, ya wî rût û reş. Ew bi wê çendê kete gumanê û ji ber hindê bi kenî ve, ji hevalê xwe pirsî: " Keko çi nîşanên te û vî kurkî êk nagirin! Tu Xwedê bê henek, ma eve kurê kê ye?."

Wî bi dilgiranî bersiv da û got: " Ma dê kurê kê be. Ez dibêjim kurê min e. ma qey tu xwe ténagehî."

Wî jî, bêyî xwe bixeyidîne û bi kenî ve bersiva wî da û got: " Ez dizanim tu dibêjî ku kurê te ye. Lê ma di regeznamê de, li ser navê te ye. Anku babê wî yê ji qestan kî ye?"

Dîsan rûyê xwe tirş kir û qurçeka dî ji pêkê xwe vexwar û paşî kevçikekê zelatê jî bi ser da kir û got: " Ya rast min soz dayê ku vê nihênîyê eşkera nekim. Heta kurik jî, min nas nake. Tu dizanî civata me çend ya paşvema ye. Dema ev mesele bête zanîn, dê bite sedemê giriftariyan. Ji ber hindê bibore ku nabêjim."

Wî zanî yê serhişk e û nabêje. Lewre wî jî li dûf dirêj nekir û dîsan pirsî: " Başê tu çewan dizanî ku kur yê te ye? Yarka te di gel du zelaman nivistiye û dibe kurik ji yê dî be." Hevalê wî, bêyî dilê xwe û bi girnîjîneke sivik, her weku heneka pê bike, jê ra got: " Ma tu nuzanî ku jinik dizane kur ji kê ye. Wê ji min re gotiye. Her di destpêka evîniya me de, min û wê pîlan dana ku divê zarokê ji me re çê be û eve ji dayik bû."

Ew kenî û dîsan pêkê xwe li yê wî da û nûş kir û serê xwe xurand û jê pirsî: " We bi hev re pîlan dana û kurek çê bû. Xwedê bo we bihêle û bi deybab mezin bibe. Li min bibore, bes dixwazim bêjim ku ma tu dizanî ka çewa û kengî zarok çê dibe?"

Hevalê wî sere xwe hejand û bi dengêkê piçekê bilind kire kenî û destê xwe li milê wî da û jê ra got: " Malxirab, ma me nan bi guha xwariye. Ma ez û tu ne derçûyên beşê zanistî ne û me bi hev re jî zanko nexwendîye! Ma tu bêjî ez hind yê xişîm û nezan bim. ?"

Ew jî girnîjî û bi rûyekê geş temaşay wî kir û dîsan got: " Bibore, mebesta min ne ew e ku tu nuzanî. Bes min divêt bêjim û ji bo te yeqînê çêkim ku kur yê te ye. Raste jin gelek tiştan dizane, lê ez bawer dikim ku piraniya jinkên xwendewar û têgehiştî, dizanin ka çewa zarok çê dibe, lê ew û piraniya zelaman jî, nuzanin ka kengî û di çi kawdanî de dirust dibe!"

Hevalê wî piçekê devgiran bibû û ew peyvên guhlêbûyî, bi dilî nebûn. Jê ra got: " Te xêre tu hosan jinik û zelamên me bi nezan û kalfam xuya dikî! Ma em di guhê gay de nivistîne heval? Her kes dizane û ne tiştêkê veşartiye û hind bi zehmet e. Avika jinik û zelamî, têkelî hev dibe û zarok çê dibe."

Bêyî ku xwe bi zana û hişyar nîşa hevalê xwe bide, wî ji dil diviya rastiya meselê bizane, yan jî ji hevalê xwe re eşkera bike ku hin pêzanînen zanistî hene, divê mirov xwe pê ve biwestîne û rastiyan bizane. Da ku nekeve xeletiya û paşî pêşeman bibe. Wî dîsan bi germî ji hevalê xwe re got: " Erê belku piraniya wan tiştên te gotînan bizanin û giring e em harîkariya yên ku nezanin bikî. Baş e bibore ez te naêxme nav çî ezmûnan, lê tu dizanî ku dema kiç çê dibin, guneha hindê diêxine stûyê jinikê, lê ya rast di stûyê zelamî de ye. Ji ber hindê jî, zelamên xwedan kiç, jineka dî dînin, bi mebesta kur peydakirinê."

Ew cara êkê bû ku bikeve di rewşek weha aloz û xirab de. Bi rastî jî, wî nedizanî ku guneh ya zelamî ye! Ji lewre hindê şerim ji xwe kir, lê viya hişên xwe baştir anîne serê xwe û ji hevalê xwe re pirsî: " Bira ez nuzanim, ka tu dikarî baştir ji min re şirove bikî!"

Wî jî cihê xwe xweşkir û êdî ji dil viya hin pêzanînen zanistî bidite hevalê xwe û dest pê kir: " Birayê delal. Hindî zêndîkên zelamî ne, hindêk nêr in û hindêk mê ne. Lê yên jinikê hemî mê ne. Rastiyeke din jî ewe ku zêndîkên zelamî yên nêr, zîrek in, bezan e û 24 seetan dijîn. Lê yên mê, sist in, ne bezane û 48 saetan dijîn. Eger di wê demê de negehine yên jinikê, hingê dimirin û zarok çê nabe."

Hevalê wî çavên xwe perixandin û destê xwe havête wan çend mûyên bi serê ve mayîn û ji hevalê xwe re got: "Wesa xuya ye ku eve rastiye zanistiye û çî guman tê de nînin. Başê ji kerema xwe re ji min re bêje ka çewan û kengî zarok çê dibe."

Wî pêkê xwe dîsan li yê hevalê xwe da û bersiva wî da: "Keko... roja çardê ji bînivêjiya jinikê, zêndîkên wê ji hêkdanê derdikevin û diçine di nav malbiçûkî de û çaverêyî yê zelamî dîkin. Ji xwe heyva bînivêjiya her jinike normal, 28 roj in. Dema bergirtina wê jî, 7 roj in ku ji 10 heta 16 ê ji bînivêjiyê. Anku eger herdu ji roja 1 heta 9 û her wesa ji roja 17 heta 28, ji bînivêjiyê cot bibin, jinik avis nabe û çî zarok çê nabin..."

Hevalê wî viya bipeyive, lê her wekî lal bûy. Hest kir ku serê wî dizire û madê wî têk diçe. Çî pê nema, rabûve û qesta destavê kir. Piştî têr verişyay, serûçavên xwe şuştin û vejeriya. Lê kizgiryok ketibû hefkê û êkser ji hevalê xwe re got: "Mala min şewitî û ez rezîl bûm."

Şirovekirina te wesa xuya dike ku min çî kur nînin! Eve 15 sale ez xwe dixapînim. Koşka ava dikim û xewnan dibînim. Madem roja 14 ê zêndîkî jinikê amaade dibin û herdu zêndîkên zelamî yê nêr û mê di 48 saetan de dimirin, eve wê çendê digehîne ku min çî kur nînin!. Çî roja ku em bi hev re cot bûyn, wê ji min re gotibû ku eve roja şeşê ye ji bînivêjiya wê û ji ber hindê xwe paqij kiriye û ya amadeye ku yekem kes ez bim pê re cot bibin û zarokê çê kîn. Wey xwelî li serê min û yê wê jî, roja şeşê li kîrê û roja bergirtinê, li çardê li kîrê! Min çî anî serê xwe. Min çî mal li xwe mîrat kir...

Guherîn...

Wê şevê gelek li dilê zelumî hat, wê tiştên nû dikirin. Ew cara êkê bû ku jinik, hosan bi germî û bê şerim jê re bêje: "Ka van bimêje. Vêre bialise. Ka tu bikeve ser piştê. Ez gêj bûm. Axxx." Jinkê xwe li ser singê wî, dibir û dianî û ax û ofên wê jûr tijî kiribû. Wê çendê, hizrên wî têkdan û guman li def çêkirin.

Vegeriya welatî. Herdu li gundekê dijiyan û ji du malbatên hejar bûn. Şeva bûye zava, kir û nekir, jinkê rê nedayê ku lampê veke. Hindî tika û hîvî jê kirin ku nikare li tariyê çî bibîne û ditirse karê xwe bi dawî neîne, lê wê digot: "Ew bi xwe dê rêkê bibîne. Te xem nebe."

Kurik şofêrê tirumbêleka kevn bû û hemî spêdê zo diçû bajêrî û êvarî jî vedigerya malê. Jinik jî, berî spêdê, hêj dinya rohin nebûy û hêj zelum yê nivistî, piştî mal bi serûber dikir, têsta wî amade dikir û ji xew hişyar dikir. Ji xwe jinka di gel zelaman xarin ne dixar. Dema ew xilas dibûn, ya ji ber wan dima, wê û jinkên din dixar.

Wî ew rojên welatî dianîne bîra xwe: "Heyha dinya çenda berdirya ye û çend hatiye guhartin! Em li kêrê bûyn û niho li kêrêyne. Hizreta min bû ez carekê wê rîs bibînim. Niho ew van tiştên nû dike."

Serê xwe dana ser balîfkê û di hizra rewşa nû de ma. Her çend wî di rêya kovar û filmên televizyonê de, hin wênên jinkên rîs û filmên sêksî dîtibûn, lê wî qet bawer nedikir ku jinka wî ew çend dîtibe." Pa eger ne wesabe, ew van karên nû ji kê ve fêrbûye! Çî cara me bi hevra temaşay tiştên hosan nekirîne. Me di televizyona xwe de jî, kenalên sêksî nînin." Hizrên wî serûbin bûn û nezanî kengî di xew çû. Dema spêdê zo ji xew rabûy, hêsta jinka wî ya nivistî bû. Her çend jê re got: "Keçê rabe têstekê çêke da zo bigehime cihê karî." Lê wê betenî kêşa ser serê xwe û guh nedayê.

Ew guhrînên nû ji gelek aliyan ve çê dibûn. Êdî xwe miqyac dikir û pentelonên teng jî dikirine ber xwe. Dema zelumî pîrsa hindê jê kiriba, da bersiva wî det û bêjit: "Ma dê heta kengî her gundî bî?! Eve model in û cilên fireh kirêtin. Divê jinik bihayê leşê xwe bizane û di ber xwe re biçe, da zo nekeve."

Ya rast zelum ji wê rewşa nû tirsîya, nexasim dema didît ku êdî spêdeya ji xew ranabe. Heke rabibajî, wî didît ku ya westiyaye. Hin caran jê re digot: - Keçê te xêre, tu ya gêj û xewgiran bûy, ma qey tu ya nexweşî yan te giriftarî û dilêşiyek heye?"

Wê jî bi girnijînek zîrekane bersiva wî dida û di got:

- Nexêr ez ya başim. Lê tu kar dikî û ez jî ya bê karim. Li vî welatî jî, roj kurt in û şev bi dawî naên. Ez jî heta direngî li ber televizyonê rûdinem û li kenalên, kurdî, erebî û yên dî dinêrim. Bi rastî jî, heke ev televiyon neba, da mirov li vêre dîn be.

- Ma me kenalên xweş hene?!

- Bi sedan kenal hene. Mirov nagehe hemûyan bibîne.

- Ez dizanim gelek hene, lê mebesta min kenalên sêksî ne. Çînkû ez dibînim ku tu ya fêrî hunera cotbûnê bûy.

- Ne me nînin. Çînkû ew bi parene. Lê ma tu di guhê gay de dijî! Tijî dikanan kovar û filmên sêksî ne û her kesê bivê, dikare kirê bike bi vîdyoyê bibîne.

Êdî gumanên wî zêdebûn ku wê filmên sêksî dîtîne, nexwe dê çewan şareza be û wan bi kar îne. Ew efrandinên nû ne û eger kesek nizane yan neke, nikare ew qas bi huner be. Wê hizrê wek

çakoçekê xwe li serî wî da û gêj kir. " Ma dibe jinka min, tiştêkê bêyî min bike! Têkelyek di gel zelamekê din hebe! Heta niho min çî jê nedîtiye. Min bawerî jî pê heye."

Ma ew wê çî bizane. Demjimêr heftî spêdê ji mal derdikeve û nêzîkî şeşê êvarî vedigere. Wî çî caran pirs jê nekiriye ka çî dîke û demê xwe çewa diborîne. Lê biryar da hin pirsan jê bike.

- Erê tu çewan demê xwe diborînî? Bi roj çî dikî. Ez dizanim bêkarî zehmet û nexweşe.

- Ma ez dê çî kim. Herdu zarokên mezin diçine xwendinê û yê dî jî, li male. Xarinê ji bo wan çû dikim. Cilkan dişûm û malê paqij dikim. Tu dizanî karên malê gelek in û bi dawî nahên.

- Tu zo ji xew ranabî û têştê jî nadiye zarokan.

- Camêro ma têştê zarokan çî ye. Pîçeka mastî di gel nanî dixwin yan jî, perdaxeka şîrî vedixwin û diçin.

Ya rast ji ber van guhrînan, roj bo rojê, gumanên wî zêde dibûn, nemaze dema cîranê wî yê Finlendîyê ku di gel hevala xwe dijiya, silav lê dikir û bi kenî ve jê re digot: " Jinka te çewaye? Ya jîr û şareza bûy ha..."

Ew li wê baweryê ye ku mirov li van welatên pêşketî, fêrî gelek tiştên nû dibe, yên xirab û yên baş jî, êdî helbijartina wan di destên mirovî de ye. Xelk azadtire û gelek xebat û têkoşîn kirîne, heta gehiştîne vê asta bilind û welatên xwe ava kirîne û ava dikin. Edaleta civatî heye û cudayî di navbera mirovan de nîne. Jine yan mêr e. Axa ye yan cotyar e. Zengîn e yan jî hejar e. Yasa ji bo hemûyan hatiye danan. Dergehên jiyane li ber hemî kesan divekirîne.

Şevêkê ew duwazdeûnîvê ji nişka ve ji xew hişyar bû. Qirika wî hişk bibû û qesta sarincê kir û perdaxeka ava tezî vexar. Temaşayî hola rûniştinê kir, kes li wêrê nebû. Çû jûrên zarokan, hemû dinivistî bûn. Destav û aliyên din yê malê têkvedan, jinik ne ya xuya bû... Tirsê xwe li dilê wî da, lê nezani çî bike. Gelek hizr û bîr, anîn û birin, negehişte çî armancan. Nîva şevê ye û ne wextê mêvandariyê ye! Çû sehkirê balkon û derv e, dinya bêdeng bû. Hate ser cihê xwe. Rabû çû destavê û du mistên avê li serûçavên xwe kirin. Gêjbûna wî verevî û hişên xwe anîne serê xwe.

Lê dîsan çî dernexist. Deqîqe bûne meh û seet bûne sal. Dema dengê vekirina dergehî hafî, temaşayî seetê kir ku xwe li duyê daye. Rabû û êkser kete bersîngê wê bi tirs jê pirsî:

- Te xêre û tu li kî ve bûy?

- Te xêre wesana rengê te zer bûye! Bêhna min teng bibû û xewa min jî nehat. Hema ez çûme def cîrana xwe ya finlendî. Ew jî ya bê kare û me jî, şevbêriya xwe pêk ve borand...

- Eve bêhna cigarê ji te dihêt. Ma qey tu cigarajî dikêşî!

- Ma cigare jî, giriftariyek e. Hemî dikêşin û carna hindêk şeraba sor jî vedixwin. Dinya hatiye guhartin. Ma dê her gundî bî?

- Raste mirov wek xwe namînin. Lê min nedîtiye ku te cigare kêşayne û şeraba sor jî vexariye.

- Belê ez dikêşim û min tam kiriye şerabê jî. Ji xwe şerab ya jinka ye û xelk di gel xarinê vedixwin.

- Nexwe xuya ye tu gelek carên din jî, di gel cîrana xwe ya finlendî rûniştîyî û we şevbêriyên xweş kirîne!

- Hevaleka başê û min gelek fayde jê dîtiye. Bawer bike ya şareza û têgehiştîye. Ji xwe duwazde salan jî xwendîye. Ma dê bo çî ji te veşêrim, wan kenalekê sêksî jî yê hey û carna em bi hev re temaşa dikîn...

Zelamî rewşa Swêdê fam kiribû û dizanî neşet tiştêkê bike. Hema berî du rojan, yekê kurd li cihê cilşuştinê, kolmek li devê jina xwe dabû, yeka swêdî dîtîbû û êsker telefona polîsan kiribû û her zo gehiştîbûne ser û paşî, du heyvan havêtbûne di zîndanê ve.

Zelam bi dilê şkestî çû ser cihê xwe. Jinkê jî, xwe bi rex ve dirêj kir û bi xwe ve şidand. Ji xwe ew ya li benda rojeka hosan bû ku xetên sor derbaz bike û biryarên xwe bide... Êdî ne welat û ne jî kesûkar di hizra wê de bûn... Bi hîlebazî girnîjî û bi dilekê geş û serekê tena, kete xeweka kûr....

Heware li kurdîniyê...

Li kaftêriya zankoya Bexda, ya rûniştî bû û kola vedixar. Ji nişka ve xortekê bejibbilind û lêkhatî, silav lê kir û jê re got: " Ez dikarim li vêre rûnim?" Serê xwe bilind kir û temaşayî qelafet û rûyê wî yê geş kir. Çirkên ji dilê wê hat û esker biryar da û bersiva da:" Fermo, li ser çavan."

Xortê ereb ji fonetîka wê zanî ku ne ereb e. Ji xwe ew demek bû ku zêrevanî lê dikir û li delîvekê digeriya ku di gel rûne û hin zanyariyan li ser bizane. Dîsan dest bi axiftinê kir:

- Bibore her weku tu ne ereb î û ne ji vî bajêrî yî?."

- Ne xem nake. Ez kurd im û ji jûra Îraqê me.Eve sala êkê ye ez li zankoyê.

- Ma li jûra Îraqê, zanko nînin?

- Belê, li Mûsilê heye, ew jî, nêzîkî me ye. Lê babê min li vêrê karmendê dewletê ye û mala me jî, li vêrê ye.

Rengê kurkî geş bû. Xweşî û hîvî, di serûçavên wî ra xuya kirin. Girnijî û didê xwe de, gelek awaz gotin Dîsan bi girnijînekê, awirek lê da û dest bi gotinê kir:

- Li min bibore, lê hema ji bo zanîn û hevaltiya zankoyê, ez pirsan ji te dikim. Xelet fam nekey.

Ma we malek ji xwe re kiriye û hûn li kîderê dijîn.

- Ya rast min xweşk û birajî hene. Babê min bi tenê kar dike û bi zorê em îdara xwe dikin. Havînan birayên min kar dikin û alîkariya me dikin. Çinku ew jî li zankoyê dixwînin. Lê em jî, dê di paşeroja nêzîk de, xanî ji xwe re kirin.

- Belê rast e. Piraniya xelkê hêdî hêdî, xwe berhev dikin û pîlanan ji bo paşeroja xwe dadinên. Hene jî, ji kevin de û ji babkalkên xwe, mal û milk hene. Niha bi hêsanî dijîn.

- Ma tu ji kîjan miletî yî û xelkê kîrê yî?

- Ez ereb im û ji kevin de, xelkê Bexda me. Babê min jî karmendê dewletê ye.

- Başe, bes çî kar dike.

Ya rast xortê ereb, ji malbateka dewlemend bû. Lê nediviya li xwe diyar bike û bi rûyekê geş, bersiva wê da.

- Babê min, rêveberê beşekê wezareta Bazirganiyê ye. Lê ew jî, mina babê te û xelkê dî, karmende.

Keçikê temaşayî cilkên wî kir ku yê bi serûber e û ji sîmayê wî yê geş jî, xuya dikir ku di jiyaneke baş de dijît. Kola xwe vexar û bi gîrnijînekê ve, daxwaza lêborînê jê kir û rabû. Lê li qulaçeka dilê xwe, cihek bo xemland.

Hema her roj, xortê ereb, bi bihaneyekê xwe digehandê û silav lê dikir. Wê jî çî asteng çê nedikirin. Lê mîna piraniya keçkan, xwe giran dikir û naz bi ser de dibarandin. Wê çendê jî, êkcar xort pê ve kire şema... Carekê ber bi êvarê ve, keçik ji zankoyê derket û xortê ereb jî, li ber dergehê xwe gehandê. Silav lê kir û jê re got:

- Ma hûn li kîjan taxê dijîn? Ji xwe tirumbêla min heye û ez bi dilxweşî dikarim te bigehînim.

Niho qerebalixê û çûn ya bi zehmete.

Wê jî bi gîrnijînek nazikane, temaşa kir û jê re da xuya kirin:

- Em li taxa Bab Elmuezem dijîn. Tinê bi baskê ez nêzîkî malê dikim. Min neevê zehmetê ji te re çê kim.

Vê çendê wekir ku dilê wî bi lez xwe lêbide û hîvî tê de bêne çandin. Delîve ne da hêştta bipeyive û êsker bersiva wê da:

- Zehmeta çî! Em hevalên hev in û ji xwe ew tax li ser rêya mine.

Keçikê dizanî ku di wî demê de, heke maleka dewlemend nebe, her kes nikare bibe xwedan tirumbêlên taybet, nemaze eger hêj xwendkar be. Her wesa piraniya caran jî, bi pîlan û carna bêyî dilê wê jî, wî parên kola û çayê didan. Bo keçikê bawerî çê bû ku ew ji malbateke dewlemend û jêhatîye. Çinku di jiyana xwe ya rojane de jî, gelek yê hêja, ruhsivik û têr bû. Êdî gelek caran wî keçik digehande mal û carekê, livênêka kirêt nekir. Ji ber hindê, her roj li ber çavên keçikê, mezin û xweştivî dibû. Pir caran harîkariya wê dikir û carna jî, cilik jê re dikirîn. Carekê dema çayvexarinê, xortî jê re got:

- Ya rast min gelek caran, behsî te ji bo malê kiriye. Helbet bi başî- çinku bi rastî tu hêja û başî-. Sube em dê zo xilas bin. Vêca eger te pê xweş be, ez te mêvanî xarinê dikim û dê bi wê rê, malbata min jî niyasî.

- Te çî behis kiriye! Ma hûn çend kes in û tu dikarî behsî wan bikî?

- Mala me ji şeş kesan pêkhatîye. Deybab, sê xwîşk û ez.

- Xuyaye tu bi tinê kur î. Lewre tu carna nazdariya li ser min jî dikî. Serûber û cilkên te, di rêkûpêk in. Qey deyk û her sê xwîşkên te, bes xizmeta te dikin!

- Nexêr. Em bi hev re xizmeta malê dikin. Têkeliyên me gelek di xweş in û em wek hevala ne.

Em pir rêzê li hevdu digirîn. Pê neevê pesnê malbata xwe bidim, eger tu hatî, hîngê dê wan bin û rastiya peyvên min zanî.

Wê rojê hemiyê, keçkê hest bi xweşiyeka mezin dikir. Dorûberên xwe ciwan û xemlandî didît.

Hest dikir ku ya ji Mahirî nêzîk dibe. Astengên ku ew kurde û yê dî ereb. Ew jiyaneke normal dijî û yê dî dewlemend, dişkên û namînin. Ya rast, Mahir xortekê ciwan û lêhatîye. Gelek keçik

xewna pê ve dibînin û xwe nêzîkî wî dikin. Lê xuya ye, dilê wî yê ketiye keçika kurd. Wê jî, hêdî

hêdî, ew dilê mezin himbêz dikir û ji êş û xeman diparast.

Roja paştir, piştî dersên wan bi dawî hatin, nêzîkî nivro, herduka qesta mala Mahirî kir. Xaniyê wan dikete devereke xweş. Erdê xanî, nêzîkî hezar metrî bû. Xaniyekê du nihomî ku ji darên

pirteqal û lêmonan mişt bû. Dema ji dergehê hewşê çûyne ber yê malê, Mahirî zengil lê da. Hind dît dergeh ji aliyê jineka rûgeş û ciwan vebû. Kêfxweşî li wan kir û keçik da ber maçan. Dema li salonê rûniştin, sê keçên ciwan, mîna periyar hatin û wan jî, mîna deyka xwe, ew himbêz kir û dane ber maçan. Paşî bab jî hate mal û kêfxweşî li keçikê û teva kir.

Ji reng û sîmayên wan diyar bû ku hemî di ciwan û rûgeş in. Mal ya bi serûber û mişte ji kelûpelên bihagiran. Dilê keçikê bi wê çendê xweş bû, dema ewqas rêz û hurmet jê re hatiye girtin.

Bi dilên geş û xêrhatineke germ, li ser mêza xarina ku ji gelek curên cihêreng pêkhatî rûniştin. Keçikê bi şerm dest bi xarinê kir. Lê her yekê ji aliyê xwe ve, parçên goştî û mirîşkan dadidane ser sênîka wê. Vê rêzgirtinê bawerî bo wê çê kir ku Mahirî bi başî pesnê wê daye.

Piştî firavîne, çay vexarin û paşî fêqî jî bi ser de kirin. Babê Mahirî, ji keçkê re got:

- Mahir gelek pesnê te dide. Ji aqil û exlaqê te, ji zîrekî û jîriya te jî raziye.

- Ji camêriya wî ye. Ew jî li zankoyê zîrek e. Xwedan exlaqê bilinde û ruha alîkariyê jî li def heye. Supas ji bo vê mêvandariya we jî.

- Me xwe pê ve westandîye û em dixwazîn zarokên me, di nav civatê de, serbilind û serferaz bin.

- Ya rast ew karekê başe. Babê min jî, du karan dike da ku me bi serbilindî mezin bike û bigehîne armanc û paşerojeka geş.

- Ma qey hûn di malê de, gelek in? Ma birayên te jî xwendkar in?

- Em sê bira û du xwişk in. Ez û du bira li zankoyê dixwînin û yê dî jî, li berheviyê ne.

- Hûn her bijîn û mirov bi xwendinê yê serbilind e û dê di wê rê de, paşerojeka geş û xweş bo xwe peyda bike.

- Bawer bike, babê min jî her we dibêje. Ji ber hindê jî, xwe diwestîne da em bi serbilindî bijîn.

Bi taybet em xerîb in û kesê me li vêre nîne.

- Hûn ne xerîb in û eve welatê we ye jî. Ez jî mamê te me û çî giriftarî yan astengek hebe, em dê ji we re çareser bikîn. Min pê xweşe, di delîvekê de, malbaba te jî binasim.

Êdî bo êvar û keçkê destûra çûnê xast. Wan jî, dîsan bi maç û himbêz bi rê kirin. Mahirî jî, ew bi tirumbêla xwe gehande nêzik malê.

Roja paştir li zankoyê, hevdu dîtin û dîsan keçikê supasiyên xwe ji bo wan û wê mêvandariyê dubare kirine ve. Mahirî jî, destê xwe li piştê wê da û mêvankire çayekê. Ew cara êkê bû ku destê xwe nêzikî wê bike. Wê çendê agirek berda leşê wê û ji dil viya xwe bavêje himbêza wî. Lê şerm û fihêtiyê rê nedayê. Piştî vexarina çayê, Mahirî cihê xwe xweş kir û daxaz jê kir ku babetekê di gel veke. Evîn ji çavên herdukan difirî. Mahirî jê re got:

- Xelet di min negehe. Tu dizanî her êk li gor şiyarên xwe dijîtin. Lê dema mirov li xerîbiyê be, hîngê mirovî pêwîstî bi alîkariya hevalan heye. Hûn kirêdar in û birayên te jî, li zankoyê dixwînin. Babê te du karan dike. Em dizanîn jiyan sext û dijwar e. Ji ber hindê, duhî min û mala me, gotubêj li ser rewşa we kir û em gehîştine wê baweriyê, ku alîkariya we bikîn. Ez dê pêşniyara me ji te re bêjim.

- Alîkarî û pêşniyara çî?

- Rewşa me gelek baş e. Me du xanî û çendîn dikan jî hene. Berî heyvekê xaniyek vala bûye û me kar pê nîne. Yê mezin e û têra we heye. Eger we pê xweş be, dê bi kirêyeka erzan deyne we. Xaniyê ew tê ve hate ber çavan. Yekê kevn, bêserûber û hewş vekirî. Ji sê jûrên teng û aşxaneka biçûk pêk dihê. Destav jî, li derve ye û zivistanan, deyka wê bi çêkirina xarnê ve rezîl dibe. Çinku bi kotekî germ dibe û havînan jî, dibe dozex.

- Gelek supas. Lê divê ez di gel malbaba xwe bipeyivim. Ez dê paşî bersivê dime te.

Wê şevê, keçikê mesele ji babê xwe re got. Piştî gotubêjeka berfireh, pêşniyar erê kirin. Êdî herdu malbatan jî, li ser kirêyeka erzan li hev kirin. Berdewam hevdu didîtin û têkeliyên wan bi hêz bûn. Di wan salan de, Mahirî û malbata xwe, bi dehan caran, alîkariya wan kir û ji giriftariyan rizgar kirin.

Salên zankoyê, zo çûn û evîniya wan germtir bû. Li sala dawiyê, keçik ji xwe re xast û nîşanî çê kirin. Havînê jî, daweta xwe kirin. Serên xwe dane êk û jiyaneke bextiyar borandin.

Dema şerê Îraq û Îranê dest pê kirî, navê wî ji bo leşkeriyê hat. Lê ji tirsê kuştinê, bi pare xwe gehande Ewropa. Hîngê jî, li ser bingehê rêz û têgehiştinê dijiyan û çî kêmasî li wan nebû.

Têkeliyên wan û herdu malbatan jî, di berdewam bûn.

Dema serhildan û azadiya kurdistanê, gelek xelkê kurd hewla derketina Ewropa dan, lê ew jî zehmet bû û pêwîstî bi pareyekê mezin hebû. Hîngê herdu birayên wê, bi alîkariya Mahirî, xwe gehandine Ewropa.

Êdî ji nû, hin pirsên kurdîniyê hatine meydanê. Ew cara êkî bû ku yek ji wan, behsî giriftariyên ereb û kurdan bike. Êvarekê li mala Mahirî, birayê wê yê biçûk, xwe xeyidand û hêriş kire ser ereban:

- Erebin miletekî hov û dirinde ye. Dîroka wan jî, ya reş e Hemî faşî e û berdewam zulm û sitem li kurdan û gelên dî kiriye...

Xwîşka wî, xwe bêdeng kir. Mahirî jî, bêyî ku xwe têk bide û bersivaka wek ya wî bidê. Bi nermî jê re got:

- Bira em jî erebin in. Sedam û beisî, faşî bûn û wan sitem li hemî gelên Îraqê kiriye. Ma em jî, ne ji ber zulma wî revîn û hatîne vê xerîbiyê.

- Belê; lê ji hizara êkê baş di nav de nîne. Min nevetê têkeliya wan bikim.

- Eve çendîn sale em wek birayên hev û dema em li Bexda jî, me çî giriftarî nebûne. Ma qey tu hez ji me jî nakî!

- Ya rast hemî erebin li ber çavên min reş bûne. Li vêrê jî, hemî dijî kurdane.

- Pa tu li ber çavên me şirîn î. Tu xalê zarokên min î û her wesa birayekê ezîz î.

- Ez ne birayekê ezîzim! Eger zarokên te xwe bi erebin bizanin, min ew jî neven...

Rabû ser xwe û ji mala wan derket. Wê çendê, dilê zarokan jî eşand. Lê xwîşka wî, çî helwêst wernegirtin û rûyê xwe tîrş kir. Ji lewre Mahirî, ji wê re got:

- Erê tu bêdeng bû! Te çî ne got. Her wek te jî piştevaniya boçûna wî dikir!?

- Ne, lê bi rastî jî, erebin gelek zulm li kurdan kiriye.

- Ezîza min, ne erebin kiriye, belku Sedamê dirinde.

-Raste Sedamê hov, ew karesat anîne serê gelê kurd. Lê her çî hukümetên hatîne Îraqê, kurd kuştîne û welatê me wêran kirîne.

- Pa wek me hevdu naskirî û paşî te şû bi min kirî, hîngê kesê ji we ev dergehe venedikir. Ji nû em bûne dijminê hev!

- Hîngê rewş ne hosa bû. Paşî ev hemî karesat û boblate rû nedabûn. Bi hezaran kes di bajêrê Helebce de, bi çekên kîmyawî, kuştin û sotin. Dewleteka erebî jî, berevanî ji kurdan nekir û ne gotin ew jî, musulman û guneh in...

- Ezîza min, tu dizanî ku zulm li fileh, tirkuman û erebin jî hatiye kirin. Ma Sedamê û leşkerê xwe, ava golên ehwararan ne hişik kirin û êk milyon erebin, li ser sinûrên Îraq û Îranê, ne kuştin û derbeder kirin! Ma bi sedan kadirên parta komonist û Ayetulahên şîa, ne kuştin û bi qinarê ve ne kirin... Ma ew jî kurd bûn!?! Ew deselatek faşîye û çî yê li dij be, dê ji nav be.

Mahir ji helwêsta jinka xwe xeyidî bû. Kizgiryok ketibû hefkê û rabû çû jûra xwe ya karî. Ew cara êkî bû ku dilê wan ji hevdu bimîne. Ya rast gelek caran, kurdîniyê xwe li serê birayên wê dida û li def wê, li dijî erebin helwêst wêrdirtin. Her çend wê ew kerb û kîn xuya ne dikir, lê dilê wê jî, tijî bibû. Wê şevê herdu li du cihên cida razan. Spêdê zo, berî hemûyan, Mahir ji mal derket. Direngî şevê jî, sergerm vegehiya û êsker çû nivist.

Ew destpêka herifandina malê bû. Êdî birayên wê jî, helwêstên tundtir wergirtin û kurdîniyê xwe li serê wan da bû...

Derket...

Şerê Îran û Îraqê, ew neçar kir ku malbata xwe bigehîne Nerwîc. Wî di gelek rûnştinan de, ji hevalên xwe re digot:

- Min ne viya di şerî de, bême kuştin yan êxsîr kirin. Min diviya zarokên xwe, ji tirs û mirinê rizgar bikim û bigehînim qonaxên bilind, da ku di jiyane de, serketî û serferaz bin.

Hevalê wî yê ku kurdê Îranê bû, her tim jê ra digot:

- Keko, eve Ewropa ye û em yê li welatekê pêşketî û xwedan şaristanî dijîn. Em nikarîn, zarokên xwe, mîna yên Kurdistanê bi rê ve bibîn!

Wî jî, bi dilekê şkestî bersiva wî dida û digot:

- Raste, lê divê em kultura xwe ji bîr nekî. Ev edet û tîtalên vî welatî, bi kêrî me nahên! Eger hosan biçê, dê zarokên me, ji dest derkevin.

- Ew jî raste. Em hewil didîn û berê zarokên xwe, didîne komele û rêxistinên kurdan jî. Lê em nikarîn zarokan neçar bikî, ku wek me hizir û bîr bikin. Bo zanîna te, berî du hizir salan pêtir û

di demê Konfoşyosî de, yek çû def wî û gazinde, ji têkelî û rewîştên zarokên xwe kir. Konfoşyosî jî, bersiva wî da û jê re got: "Zarok ne yê me ne, belku yê zeman û wextê xwe ne."

- Bira ji bo me dest nade ku heta nîva şevê, zarokên me, nemaze yê keç, di dîskoya de, bireqisin! Xelk behsî me dikin...

- Behsî çî! Ma zarokên hemûyan naçîne dîskoyan!?

- Belê; yê ku kur hene, ji xwe keyfa wan dihêt, dema di gel keçeka Nerwîcî dibînin. Yê hêj biçûk û pênegehiştî jî, çî tirsan wan nîne.

- Dê roja zarokên wan jî hêt. Hîngê dê devê xwe girin. Ma dîsko fihêtiye. Her kes şevên îmî û şembiya diçîtê û dema xwe bi xweşî di gel hevalan diborîne.

- Ez dibihîsim ku babên hinan, heta nîva şevê, li dîskoya ne. Hinên din perên malê li qumarê didin û hinên din jî, bi dû jinan dikevin. Ew ji bo normal e, çinku zelman in. Bi rastî, (derzîkê di çavên me de dibînin, lê gêsîni di çavên xwe de, nabînin!)

Tirsan wî ew bû ku keça wî ya mezin, pêgehiştiye û carna bi şev diring vedigere malê.

Ji bo wî xemeka mezin bû û carna deykê jî, xwe dixeyidand û jê re digt:

- Keçê, gelek neçe derv e. Dema tu diçî, zo vegere malê.

- Em di gel hevalan diçîne derê. Ma dibe ez wan bihêlim û bi tinê vegerim?

- Em ditirsîn belayek bête serê te

- Pa bo çî birayê min derdikeve û carna bi şev navegere û li def hevalên xwe dimîne! Ma qey ez jî mîna wî ne mirov im!?

Deykûbab bi keça xwe ve westiyan. Hindî hewil didan ku mîna kurdan xwedî bikin, nekarîn.

Kultura Ewropîyan ew radikêşan. Carna babê behsî vegera Kurdistanê dikir, hîngê tevaya endamên malê, li dij derdiketin. Deykê jî digot:

- Tu ji malbateka hejar bûy. Ne te xanî heye em serê xwe bikîne tê ve. Ne karê te dikir, niha têra debara me dike. Ka bêje dê li welatî çî key!?

Ew jî li wê baweriyê bû ku zarok mezin bûne û êdî bi jiyana wê rê, razî nabin. Wî jî li Nerwîcê, karek nekiriye û neşiyaye parekê bicivîne û li welatî du biloka dane ser hev. Veger biryareka zehmet e û çî armancên baş nabin. Dema behsî vegeerê jî dihate kirin, êkser keça mezin li ber devî dida û digot:

"Tu bizivî jî, em venagerîn wê civata paşketî. Her wesa ne kareba û ne jî av heye! Azadî jî nîne, nemaze ji bo nifşa mê. Wê çî biha nîne û bindest e. Te dît di van salan de, çend jin kuştin ku piraniya wan dibê guneh bûn..."

Wî jî ew rastî dizanî. Çinku dema dihate welatî, gelek diyarên xirab didîtin û carna li dij radiwesta. Tirsan wî ji hindê jî hebû, lê tirsan mezin, civat û kultura Ewropîyan bû. Jiyana û têkeliyên zarokan, mejiyê wî dihêra û bêhin lê çik dikir.

Wî didît ku, gelek normale ji bo keçeka pêgehiştî, di gel kurekê bin ve. Yan wek sambo bi hev re bijîn û bê ku hevdu mare bikin, zarokan jî çê bikin. Dewletê, yasa danayne û mafên wan diparêzin. Anku ji bo kur û keçên wan, ne xeme, ka ji kîjan ayînê û ji kîjan welatiye. Ya giring hevdu bivên û bi xweşî, jiyana xwe biborînin. Lê ji bo kurdekê, karesat û boblat e. Ji ber hindê berdewam yê dilkeser û xemgîn bû...

Şevêkê, jinkê xwe nêzîk kir û dergehê suhbetekê vekir:

- Ez çî ji te re bêjim! Ya rast keça te, dilê xwe daye kurekê Nerwîcî. Eve çend caran min di gel axift, lê guh nade min! Ez ditirsim, ka tu jî, di gel bipeyive.

Wê hevokê, mîna fişkekê, dilê wî simt û agir ji navçavan çû... Bêhneka kûr helkêşa û ji jinka xwe re got:

- Ma di navbera wan de, tiştêk rûdaye? Ji bo te behsa çî kiriye?

- Ez nuzanim! Çî negotiye. Lê dibê ku wê kurik divê û ya amadeye şû pê bike.

- Ma te negot ku em kurd in û ew Nerwîcî. Em musulman in û ew kiristîyan.

- Belê; lê ew dibêje ku wan bawerî bi wê çendê nîne. " Evîn jî, karekê mirovane ye û çî cudayiya di navbera ayîn û gelan de nake."
- Başê em çî bikîn! Eve kirêtiyeka mezin e dê civata kurdan me hetikînin. Dê çî bêjîne xelkê xwe yê li welatî.
- Ez çî nuzanim. Min rastî ji bo te got. Bi baweriya min, hema em razî bîn, baştir e...
- Ey hewar, çewa razî bîn!

Wî dizanî ku nikare tiştekê bike û bi taybet di wan salan de, hin kurdan, ji ber wan təkeliyan, keçên xwe kuştibûn û wê çendê, ziyaneke mezin gehandibû doza gelê kurd û ewropiyan jî, di ragehandinên xwe de, pir bi xirabî li ser kurdan dinivîsî û wek dirinde hesab dikirn. Wî mesela kuştinê ji serê xwe deranî, lê li çareka dî digeriya. Roja paştir di gel keça xwe rûnişt û gotubêj kir:

- Keça min, deyka te behsî te û kurkê Nerwîcî kir. Eve ne layiqî me ye û dê çî bêjîne xelkê!? Em li kîrê û ew li kîrê!
- Ya rast min ew divêt û wî jî ez divêm. Xortekî başê û gelek tiştên hevpişk me hene. Paşî jiyana mine û ez biryarê didim.
- Erê jiyana te ye. Lê me jî xwe bi te ve zehmet daye û divê tu rêzê li kultura me jî bigirî. Eve di nav me de nebûye. Em dê pê hetikî û serşûrbîn.
- Xelkê aqil û têgehiştî, çî nabêje. Min jî, çî kar bi xelkê nezan û kevneperist nîne. Heta niha gelek kur û keçên kurdan, di gel biyaniyan, malbat dirust kirîne û di jiyaneke xweş de dijîn. Vaye ez bi aşkerayî ji te re dibêjim û min nevê tiştekê bi dizî bikim.
- Keça min, nabe. Em kurd û musulman in.

Keçikê êkser peyva wî birî û jê re got:

- Ez bi van şîretan ve westiyam. Em mirovîn û madê 16 ê, ji yasaya mafên mirovî jî, dibêje:" Yên vêragehiştî, dikarin bi hev re bizewicin û xêzanê dirust bikin, bêyî qeyd û bendên tuxmî û ayînî."
- Ma ji bo çî em naçîne Kurdistanê û te kî bivê, wî bike!?
- Nexêr. Ez nahême wêrê û çî golkan nahînim. Wî xwedan bikim. Fêrî zimanê bibe û çavên wî ve be û paşî xwe bavêje himbêza yeka ewropî. Ma tu nabînî, piraniya keçên ku şû bi bi kurkên Kurdistanê kirîn, serneketin û pêşeman bûne.
- Eger tu çî hizrê ji bo me nekî û bi ya xwe bikî, hîngê em jî, neçarîn ku dest ji te berdîn û te ji bîr bikîn...

Keçik rabû û bi hêris ji babê xwe re got:

- Ez dê bi dilê xwe kim û hûn jî, bi keyfa xwe ne. Ma min çî xweşî di vê malê de dîtîye!

Berdewam niklê we di serê min de bûye.

Dema qesta jûra xwe kirî, deykê xwe têwer kir û rondik barandin. Lê wê guh neda wê jî û centek tijî cil kir û ji mal derket...

Piştî 33 salan...

Ji nişka ve, çavên wî bi Xezalê ketin. Her çend 33 sal borî bûn jî, lê dêmê wê gelek nehatibû guhartin. Xuya bû ku wê, pîte bi sîmayê xwe kiribû . Xidir, li rêza pêşiyê rûniştibû û ew jî, di gel hin jinkên dî, li rêza duyê ya aliyê din rûniştibû. Carna bi tiyê çavê xwe, awir lê didan, lê haya wê ji hindê nebû.

Xidirî, biryar da ku di delîvekê de, di gel bipeyive û bîranînan nû bikine ve. Dema simînar bi dawî hatî, wî xwe berhev kir û qesta wê kir. Hêdî ber bi aliyê wê ve çû. Dilê wî xwe bi lez lê dida û xuheka hîr girt. Her weku ne 52 salî, wek sinêlekê lê hat û şermê girt. Bêhneka dirêj helkêşa û destê rastê bi pirça xwe ya spî de bire xar. Da ku xwe li ber çavên wê şirîn bike. Paşî bombaxa xwe jî, rast kir û rast çû ber sîngê wê:

- Silav Xezal xan. Çewayî?

Xuya bû nas nekir, ji lewre bi sistî bersiva wî da:

- Silav. Tu çewayî?

- Supas. Min tu dîtî ez baştir bûm.

Pîçekê şerim kir. Çavên xwe kirine êk û bi hemî hêza wan, temaşayî wî kir. Di çend çirkan de, hizrên kûr kirin, lê xuya bû Xidir gelek hatibû guhartin û nas nekir.

- Bibore min tu nas nekirî!

Girnişîna wê, ya ji ya Monalîzayê geştir, mîna berî 33 salan, li ser lêvên wê sema kir. Wî kûr xwe berda di nav derya çavên wê de. Xeniqî û çû salên berê.

Axxx. 33 salên pêşmergati, mişextî û derbederiyê. 33 salên mişt ji xem, azar û dûriyê. Birînek bû û her tim li bîra wî bû. Çû wê roja ew bi dîtina wê, şad bûy. Herdu li qonaxa berheviyê bûn. Bi rêya keçeka mirova wî, wan hevdu nas kiribû. Dilên xwe ji bo hev vekiribûn û hin soz û peyman jî, dabûne hev. Qet ji bîra wî naçe, dema cara êkê, li mala keçika mirova wî, hevdu dîtîn.

- Xezal xan. Ez kesekê rastgo me û hez çepûçîra nakim. Ez xwedan pîrînsîb im û berrîsiyariyên mezin li ser milên min hene. Ez van tiştan dibêjim, çinku dizanim tu jî, ji binemaleka welatparêzî...

- Haya min ji bizavên te, exlaq û rewîştên te heye. Belku wê çendê ez paldayî me ku, cihekê taybet ji bo te, di dilê xwe de, ava bikim. Buharê gelek caran pesnê te dida û ez jî, bi te daxbar bûm. Dema, pîrsa evîna min û te kirî, min xwezî rahêlan.

Hîngê Xidir, xortekê welaparêz û jêhatî bû. Di nav havalan de, cihê xwe hebû û gelek keçikan, xewn pê ve didîtîn. Lê ne weku xortên wî demî bû. Ew yê li ser xwe û hişyar bû. Xema wî, welat û têkoşîn bû. Lê di gel hindê jî, girnişîn û birisqîna çavên Xezalê, ew dagîr kiribû.

Di wan salan de, hukumeta faşîst, bi sedan gund di sotin û xelk vediguhazte ordogayên çêkirî. Sitemeka mezin dihate kirin û hîviyên xelkê jî, dimirin. Ji lewre wî û hin hevalan, rêxistînek ava kirin û li dijî dewletê xebitîn. Piştî çend çalakîyan, hin heval hatine girtin û wî jî, xwe gehande rêzên şoreşê...

Belê; berî 33 salan soz dabûne hev. Lê, axxx. Wî di dilê xwe de, vedigêra: "Ew çi kar dike? Mêr kiriye û zarok hene. Eve hemî pîsarin û hez dike bizane."

Ew jî, girnişî û dema herdu kunkên lamên wî vebûyn, çirkên ji dilê wê hat. Her weku ji xeweka giran hişyar bûy. Her çend peyv giran ji devê wê derdîketin, lê dîsan guman kir û ji çavên xwe bawer nekir.

- Bibore min tu nas nekirî!

Pêşîya porê wî weryabû û tev de, spî bibû. Xemên xerîbî û tinêtiyê. Axînkên 33 salan, ew guhartibû. Kizgiryok kete hefkê.

-33 sale tu di nav demarên xwîna min de, dihêy û diçî. Dihêlî ez bijîm û ne mirim. Hez ji jiyane bikim. Min gelek pîsara te kir. Axxx, te ez nas nekirim!

Çavên wî tijî rondik bûn. Axînkeka kûr berda. Her weku şerim ji jiyê xwe kirî. Dîsan bi dilekê şkestî girnişî.

- Neku tu Xidirî!?

- Belê ez ew im...

Herdu girnişîn û bi germî destên hevdu şidandin û paşî rûniştin. Ji nû Xezalê jê re got:

- Piştî çûna te, babê min hate veguhaztin bo bajêrê Bexdayê. Min li wê rê zanko bi dawî anî û her li wêrê, şû bi mirovekê me kir û niho, min komeka zarokan jî hene. Ez û zelumê xwe, xanenişîn bûyne û eve saleke em hatîne vêrê. Te çi dikir û niho çi dikî?

- Axxx. Ez ji kêrê dest pê bikim!

- Ne xeme. Tu telefona xwe bide min? Paşî em dê bi dirêjî, li ser her tiştî axvîn...

Jinîna...

Wek her jinekê, wê jî diviya di gel zarokên xwe bijît. Mal û kesayetiya xwe bi parêze. Jiyana xwe serûbin neke. Her wesa hindî hizir dikir û xwe bi adet, rewîşt û pirinsîpên musulmanetî û kurdewariyê ve razî dikir. Dîsan ne dikarî bi wê çendê razî bibe ku zelumê wê, jineka din li ser bîne.

Carna di gel xwîşkê xwe jî, dergehê gotubêjê vedikir:

- Bibîne xwîşkê! Piştî van salên dûr û dirêj. Hejarî û derbederiyê, ev namerde dixwaze jinekê li ser min bîne!.

- Ma çi giriftarî di navbera we de hene?! Ma tu wî razî nakî!

- Bawer bike her tiştê bivê, jê ra dikim. Kiçê ma çi maye min ji bo nekirî...

- Ma mizinan negotiye" eger mêrkê kurd, bo xwedan pare, yan dê mêrekê kujît, yan dê jinekê înit!."

- Bila mêrekê bikuje û bikeve zîndanê. Ma dê ji bo çi jiyana me têk de! Eve bîst sale ez vê malê ava dikim û diparêzim, hema jinek bête ser sifra hazir! Xwedê jî qebûl nake.

- Nexêr, ew mêrekê nakuje. Her wesa xwedê jî qebûl dike. Ma di Qurana pîroz de, xwedê ferman nedaye ku zelum dikare çar jina bîne.

- Raste Xwedê we gotiye, lê dibêje eger nikare edaletê misûger bike, bila êk be.

- Ma edalet çi ye! Dikare ji bo te jûrekê, cil û xarinê misûger bike. Zoriyê li te neke û nehêle te pêdivî bi çi hebe. Ew dewlemende û dikare her tiştî peyda bike. Tu dizanî jî, çewa paran peyda dike.

- Ma wî çi divê!. Min kiç û kur hene. Ez ya ciwanim û ne ya nesaxim. Çi tiştêkê bêyî dilê wî nakim û di xizmet û fermana wî da me...

- Bawer bike, eger çi sedemên te rêz kirin jî nebin, jinîna zelaman bi tinê ji bo keyf û sêkê ye...

- Ez wesan hizir dikim. Lê ew li gor şerîet û yasayên feodaliyê bi rê ve diçe. Wî hemî merc li ber dest in û çi hêz nikare rê li ber bigire. Axxx, ez sotim û nuzanim çi bikim!...

Ew berdewam di wê rewşa aloz û kembax de ye. Ji yana wê bûye dozexeka dirust... Ji xeman de, haya wê ji çi nemaye û carna zarokan jî, ji bîr dike. Jinek li ber çavên zarokan jî, behsî kêmasî û bêsoziya wî dike. Hindî hizir dike, nikare bi wê çendê razî bibe. Carna hizra hindê dike ku di şevê de, balîfkê dante ser devî û bi fetisîne. Carna hizra dermanekê kuştinê dike, lê ji tirsê yasayê û Xwedê, wê çendê ji bîr dike û li rêyeka baştir digere.

Carekê dema digiriya û kurê wê yê mezin bi ser da hatî, viya zû rondikên xwe paqij bike, lê di îsik çûbû û kerbê dinya li ber çavan reş kiribû.

- Ha dayê te xêre dîsan? Te xwe kuşt. Ma heke wî tu nevêy, tu jî, dest jê berde û ji bîr bike...

- Kurê min, piştî vê hemî jiyana di gel. Hemî derdeserî û ezyetê. Wek mahîneka kiêl min ev male ava kir û ew yekê hazir bînte ser malê.

- Başê te divê em çi bikîn?! Ez hêştê xwendevanim. Te jî çi kar nîne. Her çi heye, bi navê wî ye. Ew jî, berdewam dubare dike ku yê nerazî, dergê vekiriye.

- Bawer bike, ezîzê min. Agir berbîtê, dê penzîne pê da kim. Min nevê û li ber çavên min jî, reş bûye.

- Qey tu dixazî ez wî bikujim û serê me hemiya tena bit.

- Ne kurê min, hizrên hosan neke. Bila gorî serê te û zarokên din be. Ma qey ez neşem bikujim, bawer bike wek vexarina avê ye...

- Pa dê ji bîr bike. Bila ew û jina nû, li texa serî bin û em jî, dê li ya xarê bîn. Ne çi ji me û ne çi ji wî.

- Bi hindê jî razî nabe. Divê ez xudamiya jina wî jî bikim. Ma tu nuzanî- ne li ser xêrê - mamosta ye.

Jinik ya ketiye derdekê ku qet neşet xwe jê rizgar bike. Bi harîkariya xwîşka xwe, çû def şêxî, parekê baş dayî û niviştiyek jî, jê ra çê kir. Encam baş nebû. Di gel herdu birayên wî jî axift, negehiştine rêyekê. Li dawiyê, jinkê dest havête şemilka nivêjî û rûnişt:

" Xwedêwo pa tu rewşa min dibînî! Ez musulmaneka başim. Hemî ferzên te bi cê diînim. Min çi xeletî nekirîne û tevaya daxazên wî jî, bi cê dikim. Xwedêwo! Guneha min di stûyê kê da ye?! Xwedêwo! Pa her tu yê mezinî..."

Axxx...

Wî bi lez, xwe gehande mizgeftê. Çirkên ji dilê wî hat, dema dîtî, xelk di dorê da ne. Di hizra xwe da, dest bi pîlanê kir. Li ber dergehê kîjan destavê, pitir mirov hene, ew wê manayê dide ku, êk ji mêje ye çûye jûr. Ji lewre xwe nêzikî wê kir. Bi çavên tirs û pir hîvî, temaşay yê nêzikî dergehî kir. Jê ra got: " Ez nexweş im û dê bi xwe da kim, eger neçime jûr!" Ji xwe wî zincîra pentelonê xwe jî, vekiribû. Dema êk derketî, wî êkser xwe havête jûr .

Her çend mîzildanka wî ya tijî bû jî, lê hindî xwe şidand, bi tinê çipik dihatine xar. Êşekê havête navrana wî. Dîsan xwe givaşt, lê bê encam bû. Dilê wî şewitî û axînkek rahêla: " Ax ji nesaxiyê! Nee!Ax ji pîriyê!. Di xortaniyê da, me şertanê(mercanê) dikir, ka kî ji me, dê vizika xwe, dûrtir havêje. Ez berdeyam yê rêza êkê bûm. Niha xuya ye, ez dê li rêza dawiyê bim!."

Bêhneka xweş di destavê ve ma, heta mîztî û xwe tena kirî, sor bibû û serê wî jî, dizivirî. Dema derketî, yên li ber dergehê digirniyîn...

Êvariya roja paştir, xwe gehande cem diktorî. Piştî xwe dirêj kirî û diktorî jî, tibra xwe hajûtiye di paşiya wî da, jê ra got:"Perîzada pirostata te ya werimî ye. Ka here sonarekê li cem me, li xarê bigire û were ve."

Wî doxîna xwe şidand û jûr da, bi derecka da çû xar. Dema sonar girtî û hatiye ve, hîştan tijî mirov, li ber dergehê diktorî bûn. Çû jûr û kaxezên xwe dane diktorî:

- Belê; her wekî min gotî, perîzada pirostata te ya werimiye û rêya mîzkirina te ya teng bûy û ji ber hindê tu zehmetê dibînî. Ka van dermanan bi kar bîne. Piştî du heftiyên, dîsan were ve...

- Eve şeş heyve, ez dermanan bi kar dihînim û rewşa min her xirabtir dibe!

- Ka tu van jî, bi kar bîne. Ez dişem te emelyat bikim û perîzada te rakim. Lê eger bi dermanan çê bibe, baştir e.

- Başê diktor, dê wan jî, bi kar hînim. Bi hîviya Xwedê ve.

Ji def diktorî derket û xwe gehand dostê xwe yê dermanfiroş.

- Bira dermanên çend kompaniya hene, lê hin ji hinan girantir in! Çîmî, hindî, urdînî, sûrî, tirkî û elmanî jî.

- Başê hema bila bi dilê te be. Kîjan yê baş in, wan bide min.

Pare danê û bi rê ve, hirza xwe di parên mezaxtî da kir." 12 bo diktorî !15 bo sonarê û 16 de, bo dermanan. Anku 43 hizar dînar!... Mûçê xanenişîna min jî, 245 hizar in! Pa yê xwedan çendîn zarok, dê çi kin! Xwedêwo tu harîkarî!"

Hêdî bi cadê da çû xar û qesta çayxanê kir. Çend destên domînê kirin. Paşî berê xwe da malê. Dema ew derdiket, hizra mîzkirina xwe dikir. Belku wê meselê, jiyana wî, dagîr kiribû. Heta neçar ne biba, tiştên ron, ne vedixarin û dema bi rê diçû, ji cihên mîztinê dûr ne diket. Bi rê ve, dîsan tengav bû û her zo xwe gehande mizgefta di rê da. Zo doxîna xwe vekir û ji dil diviya bimîze, lê dîsan çipik dihatine xar û hindî xwe digivaşt, ne dikarî, bi dilê xwe bimîze. Ji nişka ve, ji destava bi rex ve, dengê şirşira mîza êkê dihat, te digot qey henefî berdaye. Hîngê wî bi dilekê sotî, bi xwe vegêra:" Ax û axxx! Hema min jî, carekê wekî vî mîztiba, bila çend sal ji jiyê min kêmbibana!!!"

Dadgeh...

Çend endamên malbatê, li cihekê dicivyan û gotubêj li ser rewşê dikirin. Mirîtê piraniya wan yê nexweş bû û di enî girê bûn. Her êkê hizrek dihavête qada şerî. Birayê mezin, destê xwe li erdî dida û bi xeyidîn digot:" Divê em wî bi dizî û bédengî bikujîn û xwe ji vê serşûriyê rizgar bikîn, baştir e!" Erê wî jibîr nekiribû. Dama babê Guloyê, bûye pêşmerge, birayê mezin, li bingehe polîsan, haşa ji wî kiribû û ji wan ra, dabu xuya kirin, ku ew yê amadeye harîkariyê di gel hukumetê jî bike. Dema babê Guloyê agadarî wê çendê bûy, namek ji birayê xwe yê mezin ra

şandibû, tika û daxaza hindê jê kiribû, ku nekeve nav karên xiyaretê û li dijî gelê xwe neraweste. Wî jî, qisên kirêt jê ra nivîsbûn û daxaz jê kiribû, ku xwe teslîmî hukümetê bike. Êdî ji hîngê were, di navbera wan da, nexweşî peyda bibû. Her çend, piştî serhildanê, wî nedabû rûyê birayê xwe yê mezin û harîkarî jî, jê ra kiribû, lê dîsan wî diviya zo biryara kuştina wî bidin û dilê xwe tena bike.

Yên dî, temaşayî hevdu dikirin û paşî, mamê, ku berî çend saleka, keçeka wî, ji bo kurê xwe yê bêkar û tirçedîn xaztibû û keçik pê razî ne bibû, bi hêris axivî û got: "Divê wî bikujîn. Ma qey bênamûsiya ji vê mezintir heye! Ma we guhlêbûye ku bab gewadiyê ji keça xwe ra bike!?" Lê li aliyekê jûrê, birayê wî yê biçûk, yê ku pir hez jê dikir û dizanî, ka wî çend xizmeta hemû malbatê kiriye û çend ji wan, ji asteng û tengaviyan qurtal kiriye, rondikîn xwe divemalîn û bi dilekê xemgîn, bersiva wan dida: "Bi rastî jî, ez bawer nakim, ku wî ev kare kiriye! Mirovekê hêja û serbilind e. Xwedan helwêst û xweragir e. Harîkariya gelek ji we kiriye. We çewa hosan zo, ev hemî jibîr kirin û guh da Gulo ya, ku mirov berdewam gumana ji riftarên wê dike!..." Lê pismamê din, cihê xwe xweşkir û hate nav suhbetê. Wî hez ji babê Guloyê ne dikir. Çinku ew di demekê da, bibû caş. Hîngê babê Guloyê, pêşmerge bû û jê ra namek hinartibû: "Pismamê xweştivî. Em malbateka kurdperwer in û navê me pîs neke. Me gelek qurbanî dayîne. Çekê dijminê ne hilgire!" Wî jî, bi acizî ve, bersiva wî dabû: "Ez neşem bibime pêşmerge! Ew jîyan ya sext û dijwar e. Her wesa min nevê biçime serbaziye jî. Bi min çasatî baştirîn rêke." Belê; ji ber wê namê, hêj kerba wî winda nebibû û dilê wî tijî kîn bû. Ji lewra wî jî, dilê xwe vala kir û got: "Bikujin û serê me bilind bikin. Hûn hemû dizanin ku niha, rerwşa wî ya aborî gelek xirab e û di van rojan da, min dît ku mehîra xwe jî difiro, da ku debara zarokên xwe bike. Eve jî, paldereke ku gewadiyê bike." Êdî gotubêj germ dibû û piraniya wan, helwêstên nerazîbûnê werdigirtin û hêriş dikirine ser.

Rewşa aborî ya Guloyê gelek xirab bû. Ew kirêdar û mêr jî, karmendekê biçûk bû. Parên ji bo dihatin, têra nedikirin. Ji lewra mêrkî, carekê pîlana xwe ji Goluyê ra got: "Bibîne hosan bi rê ve naçe! Bi rastî em rezîl bûn! Min dostekê dewlemend heye. Ma çi ye eger tu carna çavzilkanê di gel bikî û dilê wî xweş bikî. Ez dizanim ew jî, dê te di para ra hêle?!"

Ji aliyekê ve, jiyana hejariyê û ji aliyê din ve jî, têkeliyên wan yê xêzanî jî ne di baş bûn. Wê çendê mêrik li ber çavên Guloyê reş kiribû. Gelek caran wî Gulo aciz dikir û carna zulm jî, lê dikir. Li destpêkê Guloyê, xwe jê xeyidand û nerazîbûna xwe diyar kir, lê wî her tim jê ra dubare dikir. Heta Gulo razî bûy û şevêkê, wî dostê xwe mêvanî malê kir. Dema çay vexarîn, mêrk bi mebesta kirîna fêqî, destûr ji mêvanê xwe xast û ji mal derket. Hîngê Gulo, li ber teniştê wî rûnişt û bi nazîkî jê ra got: "Demeke min divê, dilê xwe ji te ra vekim. Ya rast, ez gelek bi kesayetiya te daxbar im û hez dikim, carna bêye mala me. Tu dizanî mêrê min jî, gemşû ye û hay ji min nîne. Carna bi hin mebestan, para bidê û em jî, dê bi dilê xwe bîn."

Mêvan jî, li benda delîveka wesana bû. Îna destê wê girt û kêşa himbêza xwe. Wê jî, xwe di best ve berda û agirê wî vemirand. Mêvanî jî, destê xwe havête berîka xwe û hindêk pare kirine di nav memkên wê da û jê ra got: "Eve wek êkem diyarî ji bo te û her gaveka tu dilê min xweş bikî, ez dê xelat û paran li te reşînim..."

Mêrê wê jî, wek pîlan kirî, dema xwe destnîşan kiribû û zo nevegeriya malê. Heta hatî û fêqî danaye aşxanê, wan çend carên din jî, hevdu himbêz kiribû di maçan ra winda bibûn...

Êdî karê wan baş diçû û dostê berê, carna hevalek jî, di gel xwe dianî mala wan. Kar mezin bû û pare jî mişebûn. Lê tîrsa wan, herdem ji babê Guloyê bû. Ji lewra mêrkî, dest bi pîlana xwe kir û windakirina babê wê, kire armançeka bingeşîn. Lê çewa!? Gelek caran gotubêj bi hev ra dikirin. Ew bû, li dawiyê gehîştine wê çendê ku ji mamekê xwe ra bide xuya kirin, ku bab, wê difiroşe xelkê û pişka mezin ya paran jî, bi xwe dibe.

Gotubêj germtir dibû... Piraniya diviya wî bikujin û paşî taziyeke baş jî, ji bo deynin û kuştina wî jî, bêxne di stûyê bikujekê berze da... Lê dîsan birayê biçûk rijdî li ser hindê kir, ku careka dî, di gel Guloyê biaxivin û rastiye jê bizanin. Rondikên xwe paqij kirin û bi hizar keseran, ji wan ra dubare kire ve, ku nabe ev kare bibe û got: " Ez dizanim ku Gulo û mêrê xwe jî, kesên nizm in û mirov gumanê ji rewîşt û exlaqê wan dike. Min çendîn caran, tiştên xirab li ser wan bihîstîne. Tirsaw wan ji babê ye û ji lewra divên, wî wînda bikin û rê ji bo xwe xweşk in! Em li gel Guloyê baxvîn û gefa jî, lê bikîn. Ez bawer dikim, dê encamek hebe."

Êdî ew neçar kirin ku berî biryarekê bidin, dîsan Guloyê bibînin. Birayê biçûk û yekê din, ew dît û piştî gotubêjek dirêj, Guloyê kire girî û pîlana mêrî û xwe, ji wan ra eşkera kir û got: " Ya rast mêrê min kesekê bênamûs e û wî ez xapandim û difirotim. Dema mesele mezin bûy, êdî tirsaw me, ji babê min bû. Ji lewra wî ev pîlane darêjt!. Ez pêşeman im. Ez û mêrê xwe, hêjayê kuştinê ne..."

Lê mêrê çepel, hemî guneh xiste stûyê Guloyê û ji bo ku xwe rizgar bike, ew berda. Bi vê çendê, Gulo ya bêdeselat, kete ber hêrişaya tevan û kes nebû bervaniyê jê bike. Ji lewra, di şevê da, berî binax bikin, qêriya wê, hemî esmanê bajêrî pir kir.

Êdî xew nekete çavên deykê û birîneka kûr jî, di dilê babê da, çêbû û çendî hewil dida derman û sarêj bike, qet ne dişiya....

Êdî jiyan dijwar e...

Herdukan li banka bajêrekê ereban kar dikir. Kurik gelekî jîr û jêhatî bû. Karên xelkê bajêrî jî, bi hêsanî û bê asteng bi rê ve dibirin. Ji ber hindê, rêveberî û tevaya karmendan, hez jê dikir. Gelek caran rêveberî li cem karmendan divegêra: " Bibînin, êk kurd li def me kar dike, ji hemûyan pêtir cihê xwe di dilê xelkê me de kiriye. Bi rastî kurd, dilsoz in."

Rewîştên wî yê bilind û pesnên hevalan, kar li ser hestên Semîrayê kiribûn. Êdî wê xwe nêzikî wî dikir û carna mêvanî kêk û çayê dikir. Pêwendiya wan mezin bû û ber bi evîniyê ve diçû. Ji lewra wê, ew hest neşeart û carekê, jê ra got: " Min pir rêz ji bo te hene û min nevē lezê bikim, lê ez ditirsim tu yê hêja, ji nişkê ve, ji destên min derkevî. Hîngê ez li xwe naborim. Ez hez ji te dikim û min bawerî heye ku, te jî, ew heste heye."

Rûyê Nizarî, sor bû û piçêkê şerim kir. Lê bi gîrnijînekê, bersiva wê da û got: " Min jî, rêz ji bo te heye. Belku; piraniya karmendên rêveberiya me, xewnan bi te ve dibînin. Lê tu ereb î û ez kurd im! Ma tu bêjî, kesûkarên te, bi min razî bin!"

Hîngê Semîra, geş bû û dilê wê mişt hêvî bû. Bi kenî ve bersiva wî da: " Ez ji binemaleka azad im. Babê min karmend e û deyka min jî, mamosta ye û têgehiştî ne. Paşî em herdu Îraqî ne û musulman in. Ez dibînin, tu bes bi koka xwe ve kurdî. Hema bêje tu jî erebî. Ez bawer nakim, astenegek di rêya me de çê be."

Nizarî dil li ser hebû. Lê bi micidîtir, temaşayî wê pirsê dikir û ji lewre viya rastiya hin pirsgirêkan, jê ra bide xuya kirin.

- Tiştên te gotin, rast in. Lê hûn gelê serdest in û em yê bindest. Gelek ji xelkê we, me biçûk dibînin û carna pêkenokan li ser me çê dikin û henekan jî, bi me dikin. Ez ditirsim, kurdbûna min, bibe asteng!

- Nexêr! Binemala me jî, rêzê ji we re digire û bi başî, pesnê babê te dide. Hûn welatîyên baş in û ne mîna wan rêgirên, li dijî hukumetê ne!

Her çend wê hevoka dawiyî, dilê wî givaşt û her weku tîrek vêketî. Lê wê rast digot. Çinku piştî babê wî, ji zîndanê derketî, êsker ji Kurdistanê veguhaztibû vî bajêrê ereban. Ji hîngê were, babê wî, xwe ji siyasetê dûr kiribû û berdewam, şîret li wan dikir ku bes bi xwendina xwe ve mijûl bin û xwe nêzîkî kurdîniyê nekin! Ya rast wan jî, guh dabû babê xwe û heta bi salan jî, ne dihatine welatî. Wî ev şend di xizmeta xwe de dît û bersiva wê da:

- Em welatîyên baş in û hez ji hukumeta niştîmanî jî dikin. Lê min got; belku binemala te razî nebin.

- Berî her tiştî, min diviya hesta te bizanim. Ji peyvên te xuya ye ku te jî, dil li ser min heye. Êdî ez dê di gel deyka xwe axivim û ew jî dê babê min agehdar bike. Ez bawer nakim astengek peyda bibe. Nemaze dema ez razîbûna xwe aşkera bikim. Ma gelo dê asteng, ji aliyê binemala te ve hebe!?

- Nexêr. Çi asteng nabin û min çi pîlanên din jî nînin. Ez dê xwe bextiyar bînim, dema hûn bi me razî bin...

Êdî evîna wan, germtir bû. Di demeke kurt de, herdu binemalan li ser daweta wan, li hev kir. Her li wî bajêrî, şahiyek xweş çê kirin û piraniya kesûkarên Semîrayê, berhev bûn, lê yê Nizarî, bi tinê endamên malbatê bûn. Şahî jî, bi tinê bi stiranên erebî, dest pê kir û her bi wan bi dawî hat... Bêyî ku êk hizrekê ji bo kultura kurdî bike û çî pêşniyar jî, ji binemala kurkî, nehatine kirin!

Çendîn sal borîn. Şerê Îran û Îraqê jî, germ dibû. Di demekê da, navê Nizarî, ji bo leşkeriyê hat û wî jî, çî rê ji bo rizgarkirina xwe nedîtin, ji bilî ku bête Kurdistanê û xwe li gundekê veşêre. Her çend bi dilê binemala Semîrayê nebû, lê wî rişdî li ser çûna Kurdistanê kir. Piştî serhildan û rizgarbûna piraniya deverên kurdan, binemala Nizarî bi tevayî, vegeryane bajêrê xwe. Bêyî dilê Semîrayê û tevaya binemala wê, wî jî, zarokên xwe, anîne Kurdistanê.

Heta hîngê, zarokan, ne kurdî dizanî û ne jî, kultura kurdan nas dikir. Her çend li destpêkê, zehmetî ji wan re peyda dibûn, lê hêdî diketine di nav civata kurdan de. Lê giriftariyan serhilda û jiyan dijwar kir... Nizar bi xwe, ji wê hesta netewî yê dûr bû û êdî di hin rûniştinan da, şerim ji xwe û navên zarokan dikir. Ji lewre, diviya, mîna babê xwe neke û zarokan fêrî kurdî bike û hesta kurdîniyê li cem wan bi hêz bike. Vê çendê, dilê Semîrayê diêşand û carna, li hev diketin. Semîrayê digot:

- Min çî car hizra hindê nekiriye ku li nav kurdan bijîm. Zarokên xwe bi kultura kurdan mezin bikim. Eve derdekê giran e.

- Ma qey zarok bes yê te ne!. Ma ne mafê mine jî, ew bi kurdî bizanin! Ma dema em li bajêrê we dijîn, min ew neçar kirin ku bi kurdî biaxivin!.

- Li cem me kurd nebûn û te jî, nedikarî, wê pirsê bîniye meydanê. Ji xwe eger min zanîba ku dê rojekê, berê min kevîte vêderê, ji xwe min şû bi te nedikir.

- Ma te nedizanî ku ez kurd im!?

- Belê; lê bi tinê tu bi koka xwe kurd bûy, ne ku bi jiyana xwe ya rojane û bi helwêstên xwe yên mîna niha.

- Raste em di nav we de bûyn. Raste me kultura xwe ji bîr kiribû! Babê min ji tirsî zîndanê, kurdîni nedikir. Ji tirsî rijêma faşî û hov bû. Lê niha em azad in û divê, aliyekê me, bi kurdî be.

Giriftarî û diltengî zêde dibûn. Têkeliyên wan sist dibûn. Her çend li deverên kurdan, xwendîgehên erebî hebûn û xwendîna zarokan jî, bi zîmanê erebî bû, lê dîsan, Semîrayê, bi dizî û bi eşkerayî jî, rê li zarokên xwe digirt û hez nedikir, ew wek kurdan bijîn.

Wê hest bi bêrûmetiyê dikir, dema di civata kurdan de dijiya. Nemaze dema di gotubêjan de, xelkê hêriş dikire ser hukûmetê û hinan jî, dikire ser gelê ereb. Wê çendê bêhnê wê çik dikir û hîzar nefret li wê rojê dikir ya ku tê da, rûyê kurdan dîtî... Carekê li ser firavînê, pir bi xeyidîn li Nîzarî vegêra:

- Hûn li bin sîbera me bûn û we bi xêra me, bi tenahî, nanek dixwar. Niha hûn dixwazin me bikine bendiyên xwe!

- Em kesê nakîne bendiyên xwe. Em li welatê xwe, tena û azabûyn. Em kurd bûyn û babê me berevanî ji doza xwe dikir. Ji lewra, rijêma faşî, ew veguhazte bajêrî we. Me jî, çî sitem li kesê nekiribû û niho jî, em nakîn.

- Hûn wesên hizir dikin ku ev kawdane, dê ji bo we hosan mînin! Nexêr. Sube ereb û serok Sedam, di gel Emerîka pêk bihên, dê dîsan, berê we dene sinûran û wek sala 1991 ê, gurg û hirç, dê kelexên we bijikînin...

- Belê; hûn yê fêrî zulm û tedayê bûyn! We bi dirêjiya dîrokê, sitem li xelkê me kiriye... Lê ji niho pê ve, kes nikare me bindest bike.

- Hûn niho jî bindest in. Ma qey Emerîka, ji bo çavên we yê reş, ev devera azad danaye!? Berjewendiyên wan, hosan dixwazin û her dema ew neman, dê mîna sala 1975ê, we kine di devê gurgî da.

- Kes nikare me bike di devê gurgî da. Tevaya hêzên kurdan, li hev kiriye û Kurdistan êk pirse.

- Duhî bû, we hevdu dikuşt.

- Em kurên evro ne. Êdî şerê birakujiyê nabe. Mesela me jî, ya gehîştîye hemî aliyên cîhanê û piştevanên doza me jî gelek in...

- We kes nîne û dê di nêzîk da bînin...

- Min qet nedizanî ku tu hind ya zikreş û kevneperistî! Ya rast tu biveyî û hizrên tirsînak di mejiyê te da ne...

Wê nîvro, gehîşte baweriyê ku êdî jîyan di gel wê ya sext û dijwar e. Nezanî, çewa paryê nanî daîra. Serê wî zivirî û bi dilê şkestî, ji mal derket û berê xwe da mizgeftê. Nivêja êvarî kir û paşî, eniya xwe danî erdî û kûr çû sucdê: "Xwedêwo! Tu gelekê mezin î... Bêguman haya te ji me hebûye û heye jî. Min zarokên xwe divên. Çî kîna vê jinê jî, di dilê min da nîne. Lê vê erebê, birayetî jî, li ber çavên min reş kir. Çî ku dizane, Helebce û hin deverên din, bi çekên komkujiyê, ji nav birin. Dizane hezaran gund şewitandin. Ê dizane bi dehhezaran, enfal kirin û bi saxî veşartin. Dîrok jî xwendîye û her tiştî dizane. Ew barê min giran dike, lê Tu bi mezîniya xwe, dilovaniyê bike di dilê wê da û hema carekê dergehê xêrê, li me jî veke. Em jî beniyên ten e..."

Helbestvan û nivîser
Xelîl Duhokî

Di sala 1951 ê de, li bajarê Duhokê, li Kurdistana başûr ji dayik bûye. Di sala 1970 ê de, dest bi nivîsîna helbestan kiriye. Kurteçîrok û vekolînên edebî jî dinivîse. Di piraniya aheng û fêstîvalan de, helbest pêşkêş kirîne û di rojname û kovarên kurdî de, çî li nav Kurdistanê û çî li derveyê Kurdistanê belav kirîne. Di sala 1973 ê de, bûye endamê Êketiya Nivîskarên Kurd. Sernivîskarê kovara Berbangê, li Swêdê bûye. Sernivîskarê kovara Nûbûnê, li Kurdistana Başûr bûye. Çend sala, serokê Komela Nivîskarên Kurd, li Swêdê bûye. Endamê Êketiya Nivîskarên Swêdê ye. Endamê Sendîka Rojnamevanên Kurdistanê ye. Xelatê zêrîn yê edebîyata kurdî, ji Êketiya Nivîskarên Kurd, wergirtiye.

Sala 1974 ê, bûye pêşmerge û di radyoya şoreşê de, kar kiriye. Di sala 1982 ê de, dîsan gehîştîye şoreşa kurdî. Lê piştî Enfalên Reş, neçar bûye xwe bigehîne welatê Swêdê. Sala 2003ê, vegeriya welatî û li wezaretê rewşenbîrîyê Şareza bûye. Lê ji ber hin nexweşîyan, ji neçarî dîsan vegeriya Swêdî.

Heta niha ev pirtûkên jêrî çap kirîne:

1. Te çi viya û min neanî. Dîwana helbestan, Kurdistanana Başûr 1982 . Bi tîpên erebî.
 2. Leheng. Li ser nivîsîn û wergerandina çîrokên kurdên bakur, ji tîpên latînî bo yên erebî. Kurdistanana Başûr, 1983 . Bi tîpên erebî.
 3. Osman Sebrî, helbestvan û şoreşger. Kurdistanana Başûr, 1983 . Bi tîpên erebî.
 4. Gaziyek ji cerigê asiya. Dîwana helbestan, Swêd 1989. Bi tîpên latînî
 5. Min digot û te vedigêra. Dîwana helbestan, Swêd 1990. Bi tîpên latînî.
 6. Ragirtin. Dîwana helbestan, bi swêdî û kurdî, Swêd 1990.
 7. Helbesta hevçerx ya kurdî. Bergê I, antolojî, Swêd 1992. Bi tîpên latînî.
 8. Helbesta hevçerx ya kurdî. Bergê II, antolojî, Swêd 1994. Bi tîpên latînî.
 9. Helbesta hevçerx ya kurdî. Bergê III, antolojî, Swêd 1995. Bi tîpên latînî.
 10. Antolojiya çîroka nû ya kurmancên başûr. Swêd 1995. Bi tîpên latînî.
 11. Mirov û welat di helbestên Refîq Sabirî de. Swêd 1996. Bi tîpên latînî.
 12. Peyv û tablo daxivin. Swêd 1997. Bi tîpên latînî.
 13. Helbestvanê tepeser û hejaran, Letîf Helmet. Swêd 1998. Bi tîpên latînî.
 14. Qertelê ji bilindahyê ditirsîya. Laş Kilîntîng. Çîrok ji bo zarokan. Werger ji zimanê swêdî, 1999. Bi tîpên latînî.
 15. Lêopold. Laş Kilîntîng. Çîrok ji bo zarokan. Werger ji zimanê swêdî, 2000. Bi tîpên latînî.
 16. Du patolên befrê. Çîrok ji bo zarokan. Hîwa Qadir. Ji kurmancîya jêrî bo kurmancîya jorî. Swêd 2001. Bi tîpên latînî.
 17. Mereqa li ser Zirafê . Îngegird û Sven Zetterlund. Çîrok ji bo zarokan. Werger ji zimanê swêdî, 2001. Bi tîpên latînî.
 18. Mereqa li ser Fîlî. Îngegird û Sven Zetterlund. Çîrok ji bo zarokan. Werger ji zimanê swêdî, 2001. Bi tîpên latînî.
 19. Doktorê ji hemû tiştan dizane. Matis Rehnman. Çîrok ji bo zarokan. Werger ji zimanê swêdî, 2001. Bi tîpên latînî.
 20. Mereqa li ser Zirafê û Fîlî. Du pirtûk ji bo zarokan. Îngegird û Sven Zetterlund. Werger ji zimanê swêdî, 2007. Bi tîpên erebî.
 21. Helbesta hevçerx ya kurdî. Çapa duyê. Weşanên Deng. Amed 2007. Bi tîpên latînî .
 22. Mem û Zîn ya ku Mela Mehmûdê Bazîdî, wek çîrok, di sala 1856 ê de, nivîsî. Ji tîpên erebî veguhaztiye yên latînî. Weşanxaneya Lîs ê, 2007 Amed. Bi tîpên latînî.
 23. Çend stêrên geş di esmana helbesta nû ya kurdî de. Duhok 2008. Bi tîpên erebî.
 24. Qefteka gulan, ji baxçê peyv û dahînanan kurdan. Hevlêr 2010. bi Bi tîpên erebî.
 25. Hejarino. Hemû berhem. Helbest. Weşanxaneya Lîsê, Diyarbekir 2011. Bi tîpên latînî.
 26. Antolojiya çîrokên başûr (bi rengekê berfirehtir) Weşanxaneya Avestayê, Îstenbul 2011. Bi tîpên latînî.
- Çendîn pirtûkên din jî, li ber çapê hene.

Naverok:

- . Dê roj helêt
- . Kuştin!
- . Nihênî...
- . Ragirtin...
- . Direwan dike. Direwan!...
- . Li nêçîreka din geriya...
- . Zarokê xewnan...

- . Guherîn.
- . Heware li kurdîniyê...
- . Derket...
- . Piştî 33 salan...
- . Jinîna...
- . Axxx...
- . Dadgeh...
- . Êdî jîyan dijwar e...
- . Nivîser: Xelîl Duhokî